CP
SF
02
Allen M. Steele
ÎMPĂRATUL DE PE MARTE
Tudor Ciocârlie
MARTE, MAREA IUBIRE A SF-ului
Cristian M. Teodorescu
SENZORIADA
colecția de povestiri
științifico-fantastice
ANTICIPAȚIA

1/2013/CPSFA02/serie nouă

Allen M. Steele
ÎMPĂRATUL DE PE MARTE / 3

Tudor Ciocârlie
MARTE, MAREA IUBIRE
A SF-ULUI/ 31

Cristian M. Teodorescu
SENZORIADA / 53

Coperta & design: Valentin NICOLAU / Imagine: NASA /
Redactor-şef: Ana ANTONESCU / Redactor: Ecaterina DERZSI /
Tehnoredactor: Stelian BIGAN / Editor: Valentin NICOLAU

colecţia de povestiri
ştiinţifico-fantastice
ANTICIPAŢIA
ISSN 1220-8620

ÎMPĂRATUL DE PE MARTE[1]

Allen M. Steele

Allen M. Steele a publicat prima oară în *Asimov's Science Fiction*, în 1988. A urmat apoi un lung șir de alte apariții, la care s-au adăugat și cele din revistele *Analog, The Magazine of Fantasy & Science Fiction* și *Science Fiction Age*. În 1990 a apărut mult apreciatul volum *Orbital Decay*, care a câștigat Premiul Locus, pentru cel mai bun roman de debut al anului. În curând, Steele a fost comparat, în cadrul Golden Age Heinlein, cu Gregory Benford. Dintre romanele lui amintim: *Clarke County, Space; Lunar Descent; Labyrinth of Night; The Weight; The Tranquility Alternative; A King of Infinite Space; Oceanspace; Chronospace; Coyote; Coyote Rising; Spindrift; Galaxy Blues* și *Coyote Horizon*. Proza scurtă a fost adunată în trei volume: *Rude Astronauts, Sex and Violence in Zero-G* și *The Last Science Fiction Writer*. Ultima sa carte este o continuare la saga *Coyote*, *Hex*. În 1996 a câștigat Premiul Hugo pentru nuvela „The Death of Captain Future", iar doi ani mai târziu, pentru „...Where Angels Fear to Tread". Născut în Nashville, Tennessee, Steele a lucrat pentru diverse ziare și reviste, ocupându-se de

[1] Povestirea a apărut în Antologia The Year's Best Science Fiction #28, editată de Gardner Dozois, ce va fi publicată în curând la Editura Nemira, în colecția Nautilus (n. red.).

domeniile știință și afaceri. Acum scrie și trăiește în Whately, Massachusetts, împreună cu soția lui, Linda.

În narațiunea care urmează, Steele reușește să creeze o veritabilă poveste science-fiction, care funcționează și ca o rememorare a atmosferei de pe Barsoom, dar și ca un studiu psihologic fascinant.

Acolo sus există multe feluri de a o lua razna. Stai îngrămădit într-un modul de pasageri, nu mai spațios decât o rulotă, iar până ajungi la destinație s-ar putea să începi să crezi că universul nu există decât în mintea ta: se numește sindromul solipsistului și am văzut asta întâmplându-se de câteva ori. Împarte modulul cu vreo cinci sau șase tipi care nu se au prea bine, iar după trei luni vei dormi cu un cuțit legat la coapsă. În tot timpul ăsta fă ture duble, fără să te odihnești mai deloc și cel mai probabil vei suferi de depresie. Adaugă carența de vitamine, din cauza dietei sărace, și deja poți să ajungi la epuizare.

Cei care nu au părăsit niciodată Pământul cred că Molima Titan este principala cauză pentru care oamenii înnebunesc când se află în spațiu. Se înșală. Molima Titan poate că-ți mănâncă creierul și te transformă într-un maniac ucigaș, dar asemenea cazuri sunt rare și există alte zeci de feluri de a te țicni, mult mai subtile. Am întâlnit tipi care-și făcuseră prieteni imaginari, cu care purtau conversații lungi și lipsite de sens, unii își curățau hainele compulsiv, indiferent dacă le purtaseră sau nu, iar alții ieșeau în spațiu și trebuiau implorați să se întoarcă în camera depresurizată. Nu toți sunt făcuți pentru a trăi departe de Pământ, însă nu e nicio cale de a prezice cine o să-și piardă mințile.

Când mă confrunt cu așa ceva, urmez un set de proceduri standard: îi cer doctorului să le prescrie antidepresive, îi supraveghez ca să mă asigur că nu se pun pe ei sau pe ceilalți în pericol, îi eliberez din funcție, dacă e cu putință, și fac tot posibilul să îi trimit acasă cât mai curând. Câteodată nu-i nevoie de nimic din toate astea. Un tip o poate lua pe arătură, pentru scurt timp, și după aceea își dă singur seama, treptat, de ce se petrece în capul lui; data viitoare când îl văd e la cantină și

mănâncă Cheerios, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Însă, de cele mai multe ori, o cădere nervoasă reprezintă o chestiune gravă. Cred că unul din douăzeci de oameni a fost trimis acasă din cauza unei probleme sau a alteia.

Dar odată am văzut pe cineva luând-o razna, însă acesta a fost cel mai bun lucru care i se putea întâmpla. E vorba despre Jeff Halbert. Să vă povestesc despre el...

În '48, eram manager general al stației Arsia, prima și cea mai mare dintre coloniile de pe Marte. Totul se întâmpla cu un an înainte de formarea Organizației Pax Astra și cu vreo cinci înainte de câștigarea independenței de către colonii. Așa că principalele așezări marțiene erau încă sub controlul uneia dintre corporațiile pământene, dar stația Arsia era deținută și condusă încă de ConSpace. De acum acolo trăiau deja în jur de o sută de oameni, în mare parte veniți cu contracte pe perioadă scurtă. Doar vreo doisprezece sau poate mai mulți, printre care și eu, erau rezidenți ce părăsiseră definitiv Pământul.

Jeff nu făcea parte dintre ei. Ca majoritatea oamenilor, venise pe Marte ca să câștige o grămadă de bani, într-un timp scurt. Șase luni dura călătoria dinspre Pământ, la bordul navei spațiale, apoi doi ani pe planetă și, în final, alte șase luni pe drumul de întoarcere, cu următoarea cursă din perioada lansărilor bianuale. În trei ani, un june ca el ar fi putut să câștige suficient bănet ca să cumpere o casă, să înceapă o afacere, să investească în acțiuni la bursă sau doar să lenevească, pentru o bună bucată de vreme. În trecut, tipii ca el lucrau pe platforme petroliere maritime, se alăturau comerțului naval sau construiau panouri solare spațiale; până la jumătatea secolului, acest gen de muncă de mare risc și bine plătit se mutase pe Marte, iar numărul celor care doreau și erau gata să o facă nu se micșorase deloc.

Jeff Halbert era ceea ce noi numeam „maimuțoi marțian". Erau mulți oameni ca el pe stația Arsia. Ei se ocupau de toate treburile josnice pe care oamenii de știință, inginerii și alți specialiști ori nu puteau, ori nu voiau să le facă. Acum manevrau un buldozer sau o macara pe un șantier. A doua zi descărcau un cargobot care tocmai amartizase. Altă dată

curățau sistemele de ventilație, reparau panourile solare sau debranșau o toaletă. Munca nu era de vis sau interesantă, în vreun mod spectaculos, dar erau lucruri care trebuiau făcute, pentru ca activitatea în bază să decurgă normal. Din cauza asta, puștii precum Jeff erau neprețuiți.

Iar Jeff era cu siguranță un copilandru. Avea vreo douăzeci de ani, musculos și aproape prea înalt ca să poarte costumul spațial. Arăta de parcă începuse să se bărbierească cu doar o săptămână în urmă. Nu cred să fi călătorit mai mult de câteva sute de kilometri din orășelul în care crescuse, din New Hampshire, înainte să renunțe la școală și să se angajeze la ConSpace. Nu-l cunoșteam bine, dar știam acest gen de oameni: neliniștit, aventuros, sperând să câștige ceva lovele bunicele, astfel încât să poată face și altceva cu viața lui, în afară de a-și pierde timpul într-o sală de biliard. Probabil că nici nu se gândise prea mult la Marte înainte să dea peste un anunț de angajare la ConSpace, pe un website; totuși, absolvise doi ani de colegiu și îndeplinea toate cerințele cu privire la abilitățile fizice, iar asta era tot ce-i trebuia pentru a fi cooptat în programul de pregătire și, în cele din urmă, să prindă un loc în nava spațială.

Înainte să plece de pe Pământ, Jeff a completat și a semnat toate actele necesare. Printre ele se afla și formularul 36-B: Consimțământul de anunțare a urgențelor familiale. ConSpace le cerea tuturor să declare dacă doreau sau nu să fie informați în cazul îmbolnăvirii sau decesului unui membru al familiei de pe Terra. Mulți nu se gândeau la asta înainte să plece pe Marte, dar, oricum ar fi fost, era o chestiune ce trebuia să le fie pusă în vedere. Dacă aflai, de exemplu, că tatăl tău e pe moarte, ei bine, nu prea aveai ce să faci, pentru că te aflai la cel puțin treizeci și cinci de milioane de kilometri depărtare de casă. Cel mult puteai să trimiți un mesaj scurt, pe care cineva să i-l citească în ultimele lui clipe. Nu mergeai la înmormântare și treceau luni bune, dacă nu chiar un an sau doi, până să-i duci trandafiri la cimitir.

Majoritatea semnau formularul 36-B, mergând pe ideea că, până se întorceau, ar prefera să afle dacă se întâmpla ceva, decât să rămână în necunoștință de cauză. Jeff semnase și el, dar, aveam să aflu mai târziu, fără a citi actul. Pentru el nu reprezenta decât o altă hârtie de care lua

cunoștință înainte să urce la bordul navei, la fel de insignifiantă precum avertismentul privind riscul de accident catastrofal sau formularul prin care declara că nu are nicio boală venerică.

Probabil că și-a dorit să nu fi semnat blestematul ăla de act. Dar o făcuse, și asta l-a costat sănătatea mintală.

Jeff era pe Marte de doar șapte luni, când de la biroul de resurse umane al ConSpace a fost transmis un mesaj. Știam de el, pentru că îmi fusese trimisă și mie o copie. În clipa în care l-am citit, am lăsat baltă ce făceam în acel moment și m-am îndreptat direct spre etajul al doilea al Hab 2, acolo unde se afla casa maimuțoilor – adică dormitoarele lucrătorilor necalificați, precum Jeff. N-a trebuit să întreb care cabină era a lui; când am intrat, am dat cu privirea de un grup de oameni stând în jurul unui tip tinerel, prăbușit pe pat și holbându-se, nevenindu-i să creadă, la faxul din mâinile sale.

Până atunci nu știusem nici eu, nici altcineva că Jeff avea acasă o logodnică, o fată drăguță pe nume Karen, pe care o cunoscuse în liceu și care îi acceptase cererea în căsătorie, cam în același timp când el își trimisese aplicația la ConSpace. Atunci când a primit slujba, s-au decis să lase nunta pentru când avea să se întoarcă, chiar dacă asta însemna să-și amâne planurile timp de trei ani. De altfel, unul dintre motivele pentru care Jeff a ales să lucreze pe Marte era pentru că voia să construiască un cuibușor pentru el și Karen. Și aveau într-adevăr nevoie de unul: cu trei săptămâni înainte să plece, Karen îl anunțase că este însărcinată și că atunci când el avea să se întoarcă acasă, acolo îl va aștepta un copil.

Păstrase acest secret, în mare parte pentru că știa că firma o să-i anuleze contractul dacă afla că așteptă un copil. Oricum, atât familia lui Jeff, cât și a lui Karen știau de bebeluș, așa că se deciseseră să se poarte ca și cum Jeff ar fi fost încă pe Pământ, numai că plecat undeva departe, într-o călătorie de afaceri. Până se întorcea, ei ar fi avut grijă de Karen.

Cu aproximativ trei luni înainte de nașterea copilului, cele două familii hotărâseră să dea o petrecere în cinstea lui. Evenimentul avea să

se ține în casa unuia dintre unchii lui Jeff – aparent, el era singura rudă cu o locuință destul de mare ca să găzduiască o asemenea adunare. Karen era pe drum, în mașina condusă de socrii ei, când se produsese tragedia. Un bețiv notoriu, care aflase cum să deblocheze sistemul de restricționare în cazul alcoolemiei mari și care, ca urmare, se afla la volan când nu ar fi trebuit, a intrat direct în ei. Alcoolicul scăpase doar cu gâtul luxat, dar victimele lui nu fuseseră nici pe departe la fel de norocoase. Karen, copilul ei nenăscut, tatăl și mama lui Jeff muriseră înainte să ajungă la spital.

Nu sunt prea multe lucruri de folos pe care i le poți spune cuiva care tocmai și-a pierdut familia. *Îmi pare rău* abia dacă indică regretul. *Înțeleg prin ce treci* e stupid. *Știu cum te simți*, aproape că e o insultă. Iar *pot să fac ceva pentru tine?* e lipsit de sens, doar dacă nu cumva ai o mașină a timpului. Dacă aș fi avut, i-aș fi împrumutat-o lui Jeff, astfel încât să călătorească înapoi cu douăzeci și patru de ore și să-și implore părinții să întârzie să o ia pe Karen cu măcar cincisprezece sau douăzeci de minute. Dar toți îi ziceau chestiile de mai sus, pentru că, până la urmă, nu mai rămânea mare lucru de făcut, iar eu l-am eliberat pe Jeff de alte îndatoriri până când avea să se simtă în stare să-și reia treaba. Măcar atât puteam face pentru el. Cealaltă navetă spațială era programată să ajungă pe Marte abia peste șaptesprezece luni. Până ajungea acasă, ar fi trecut doi ani de la moartea lui Karen și a părinților lui.

Spre meritul lui Jeff, pot spune că s-a întors la muncă în câteva zile. Poate că știa că nu putea face nimic în afară de a lucra sau poate că pur și simplu se săturase să se holbeze la ziduri. În orice caz, într-o dimineață, și-a îmbrăcat costumul, a trecut prin camera depresurizată și a ieșit afară ca să ajute restul maimuțoilor la săparea unei gropi pentru noul bazin septic. Însă nu mai era același puști voios; nu făcea glume, nu se prostea, nici măcar nu se plângea de cât de mult durează să sape idioata aia de groapă sau că ar fi trebuit să i se plătească orele suplimentare. Muncea ca un robot, scormonind tăcut cu lopata solul roșiatic și nisipos, până ce puțul a fost în cele din urmă terminat. În acel moment și-a lăsat uneltele să cadă și, fără să scoată un cuvânt, s-a întors

în habitat, unde a ieșit din costum, apoi s-a dus la popotă unde și-a luat ceva de mâncare.

Trecuseră vreo două săptămâni și nu se întrevedea nicio schimbare. Jeff vorbea foarte puțin. Mânca, muncea, dormea și cam asta era tot. Când te uitai la ochii lui nu observai decât o privire distantă. Dacă ar fi răbufnit în istericale, l-aș fi înțeles, dar nu se manifesta nicicum. Se purta de parcă și-ar fi blocat toate emoțiile, suprimând ceea ce simțea.

De acum, stația dispunea de un spital destul de bun, suficient de mare pentru a deservi tuturor coloniilor, iar psihologul de aici începuse să se întâlnească regulat cu Jeff. La trei zile după ce băiatul s-a întors la lucru, Karl Rosenfeld m-a căutat la birou. Raportul lui nu era îmbucurător; Jeff Halbert suferea de depresie severă și ajunsese la stadiul în care de-abia dacă mai răspundea la medicație. Deși nu pomenise nimic de sinucidere, doctorul Rosenfeld avea vagi bănuieli că ideea îi trecuse totuși prin minte. Eu știam că, dacă Jeff se decidea să-și ia viața, tot ce trebuia să facă era să aștepte până data viitoare când ieșea afară, să întrerupă alimentarea cu aer din rezerva atașată la costum și să-și crape puțin viziera căștii. O gură bună de aer, iar atmosfera marțiană ar fi făcut restul; ar fi murit înainte ca să apuce cineva să intervină.

– Vrei sfatul meu? m-a întrebat Karl, așezat de partea cealaltă a mesei, cu un pahar de *moonshine*[1] în mână. Găsește-i ceva care să-i mute gândul de la ce s-a întâmplat.

– Ai impresia că nu mi-a trecut prin cap? Crede-mă, am încercat...

– Mda, știu, mi-a zis. Dar orele suplimentare nu ajută și nici filmele sau jocurile.

A tăcut o clipă.

– Dacă aș fi considerat că sexul e o soluție, a adăugat el, aș fi pus o fată pe care o cunosc să-l ademenească în pat, dar asta n-ar face decât să înrăutățească situația. Logodnica lui a fost singura femeie pe care a iubit-o și probabil va mai trece foarte mult timp până se va culca cu altcineva.

---

[1] Băutură cu procent ridicat de alcool (95%), produsă ilegal (n. tr.).

– Și atunci ce vrei să fac? am zis eu, strângând din umeri, neajutorat. Haide, dă-mi un indiciu. Vreau să-l ajut pe puști, dar am rămas în pană de idei.

– Păi... m-am uitat pe lista de acțiuni viitoare și am văzut că ai programat o misiune de cercetare pentru săptămâna care vine. Undeva în nord, am impresia.

– Mda, trimit o echipă să vedem dacă putem localiza o nouă sursă de apă. Ah, și unul dintre ingineri vrea să viziteze o veche sondă NASA.

– Atunci include-l pe Jeff în misiune.

Karl a zâmbit.

– O să aibă oricum nevoie de un maimuțoi, doi pe acolo. Poate călătoria o să-i facă bine.

Sugestia lui era la fel de bună ca oricare alta, așa că am luat lista cu membrii echipajului de cercetare, am șters numele unui maimuțoi și l-am trecut pe al lui Jeff Halbert în loc. M-am gândit că n-o să-i facă rău și aveam dreptate. Dar mă și înșelam, în același timp.

Și astfel, l-am trimis pe Jeff într-o expediție de două săptămâni, dincolo de cea de-a șaizecea paralelă spre Vastitas Borealis, regiunea

subarctică ce înconjoară polul nord al planetei Marte. Scopul era să localizeze terenul prielnic pentru un nou puț. Deși cea mai mare parte din apa folosită pe stația Arsia provenea de la condensatoarele atmosferice și sere, ne trebuia mai multă decât puteau să ne dea ele. De aceea săpam fântâni arteziene în permafrostul de sub tundra nordică și pompam apa subterană în bazinele de la suprafață, golite în fiecare lună. O fântână seca de obicei în decurs de câțiva ani, iar când se întâmpla asta, trimiteam o echipă care să sape alta nouă.

În călătorie au plecat două navete spațiale: Sagan și Collins. Jeff Halbert era la bordul lui Collins și, conform căpitanului ei, care era mereu liderul misiunii, și-a făcut treaba foarte bine. Timp de zece zile, cele două dirijabile au străbătut tundra, oprindu-se la fiecare șaisprezece kilometri, astfel încât echipa să poată face teste, aducând mostre din ceea ce se afla sub solul roșcat și pietros. Nu era chiar o muncă grea, iar Jeff avea ocazia să vadă regiunile nordice. Cu toate acestea, era tăcut tot timpul, arareori vorbea cu câte cineva. De fapt, părea plictisit de toată afacerea. Colegii lui fuseseră, bineînțeles, informați despre ce i se întâmplase și încercau să-l atragă afară din cochilia lui. Dar, după o vreme, a fost clar că el pur și simplu nu voia să comunice, așa că au renunțat și l-au lăsat în pace.

Apoi, în a unsprezecea zi, cu două zile înainte ca expediția să sosească în Arsia, naveta Collins a localizat sonda Phoenix.

Aceasta era un dispozitiv NASA care amartizase prin 2008, descoperind prezența gheții subterane. Spre deosebire de celelalte sonde americane sau europene, care exploraseră Marte înainte de prima expediție umană, Phoenix nu avea un rover; în schimb, era dotată cu un braț robotic pentru a săpa în regolit, extrăgând mostre, analizate în laboratorul de la bordul său. Sonda a fost activă doar pentru câteva luni, după care bateria i-a cedat, în timpul lungii ierni marțiene, însă a reprezentat una dintre pietrele de temelie ce au condus la colonizare.

Așa cum se așteptau, membrii expediției au găsit capsula Phoenix pe jumătate îngropată în nisipul și praful spulberat de vânt. Doar platforma superioară și girueta solară mai erau vizibile. Cu toate astea,

lander-ul era intact și, deși era prea mare și greu ca să fie încărcat la bordul navei, echipajul i-a detașat brațul pentru a fi dus acasă și expus în muzeul bazei. Și au mai găsit ceva: biblioteca de pe Marte.

De-a lungul anilor '90, pe când diversele misiuni spre această zonă se aflau încă în stadiul de plan, Societatea Planetară a transmis o propunere către NASA: una dintre sonde avea să poarte un DVD, conținând o colecție de opere literare, imagini și înregistrări audio, având ca subiect planeta Marte. Scopul aparent era de a-i dota pe viitorii coloniști cu o bibliotecă, dar motivul nedeclarat se rezuma la a face un gest de cinstire în memoria generațiilor de scriitori, artiști și cineaști ale căror lucrări inspiraseră ideea explorărilor reale.

NASA a dat curs cererii, astfel încât un DVD fabricat special din sticlă de dioxid de siliciu, pentru a-i asigura rezistența, a fost pregătit în vederea unei misiuni viitoare. Un consiliu a selectat optzeci și patru de romane, proze scurte, articole și discursuri, cu autori de fantasy din secolul al optsprezecelea, precum Swift și Voltaire, și până în secolul al douăzecilea, cu Niven și Benford. De asemenea, a fost aleasă și o galerie digitală de șaizeci de imagini – incluzând totul, de la picturi de Bonestell, Emshwiller și Whelan până la fluturașii de publicitate ai serialului *Flash Gordon* și coperta unei reviste de benzi desenate, *Weird Science*. La final au fost adăugate patru înregistrări audio, dintre care cea mai importantă a fost infama transmisiune radio din 1973 a *Războiului lumilor* și o discuție pe subiectul acesteia, între H.G. Wells și Orson Welles.

Numit „Instanțele lui Marte", discul a fost inițial plasat la bordul Mars Polar Lander, dar sonda a fost distrusă când racheta de propulsie a cedat la scurt timp după lansare și s-a prăbușit în Atlantic. Așa că pe Phoenix a fost atașată o copie identică, iar de data aceasta a reușit să-și atingă ținta. Astfel, DVD-ul rămăsese în Vastitas Borealis timp de patruzeci de ani, așteptând ziua în care un om avea să-l scoată din locul lui, aflat în fuzelajul superior al sondei.

Iar acea persoană s-a întâmplat să fie chiar Jeff Halbert.

Partea amuzantă este că nici unul dintre membrii echipajului n-a știut că discul se afla acolo. Fusese uitat. Rămăsese îngropat adânc

printre documentele NASA ce-mi fuseseră trimise, așa că nu dădusem niciun ordin precis de a fi recuperat. În plus, majoritatea celor de la bordul navetei Collins erau mult mai interesați să studieze străvechea sondă, decât un DVD care se întâmpla să fie atașat de ea. Așa că atunci când Jeff l-a găsit și l-a desprins, nu s-a considerat că făcuse o mare descoperire. Atitudinea celorlalți a fost mai degrabă de felul: *a, da, arată destul de bine... ia-l acasă și o să vedem ce e pe el.*

Lucru mult mai ușor de spus decât de făcut. Problema era că dispozitivele de citire a DVD-urilor fuseseră depășite de mai bine de douăzeci de ani, iar cel mai apropiat târg de vechituri, unde s-ar fi putut găsi un computer antic dotat cu așa ceva, era... ei bine, nu se afla pe Marte. Dar Jeff a căutat și, în cele din urmă, a găsit câteva computere defecte, depozitate într-o debara, rămășițe păstrate din timpul primelor expediții. Nici unul nu funcționa complet, dar, cu ajutorul unui ghid de depanare, Jeff a reușit să înlocuiască suficiente componente, astfel încât să-l facă pe unul dintre ele operabil și, de îndată ce a putut lucra cu el, a scos discul din carcasa lui zgâriată și l-a introdus în locaș. După ce s-a asigurat că datele erau intacte și nu fuseseră compromise, a descărcat totul pe tableta personală. Apoi a selectat, la întâmplare, unul dintre elementele din listă – *Calea marțiană*, de Isaac Asimov – și a început să citească.

De ce s-a zbătut Jeff atât? Poate pentru că voia să-și ocupe timpul liber și cu altceva în afară de a-și jeli morții. Sau poate că dorea să le demonstreze celorlalți membri ai expediției că n-ar fi trebuit să ignore DVD-ul. Nu știu cu siguranță, așa că nu vă pot spune. Tot ce cunosc e că discul mai întâi i-a stârnit interesul, apoi l-a intrigat și în final s-a transformat într-o obsesie.

Mi-a luat o vreme ca să-mi dau seama că Jeff se schimbase. Oricât de îngrijorat aș fi fost pentru el, reprezenta totuși una dintre cele mai puține importante probleme ale mele. Ca manager general, mă confruntam în fiecare zi cu o mulțime de alte chestiuni ce-mi solicitau atenția: fie că era vorba să mă asigur că sistemul de reciclare a aerului nu se bloca, astfel încât să murim sufocați, fie că trebuia să completez un

teanc de acte trimise din Huntsville. Așa că nu mă gândeam permanent la Jeff. Când doctorul Rosenfeld a încetat să mă mai informeze despre Jeff, am crezut că găsiseră împreună o soluție la problema tânărului și își văzuse apoi de alte treburi.

Cu toate acestea, au existat semnale de alarmă, lucruri pe care le-am observat, dar cărora nu le-am acordat suficientă atenție. Ca în ziua când monitorizam conversațiile radio ale maimuțoilor care instalau țevile de canalizare în subsolul clădirii Hab 3 și l-am auzit întâmplător pe Jeff autentificându-se cu numele de locotenent Gulliver Jones. Maimuțoii aveau obiceiul să se mai prostească astfel pe canalele comune de transmisie, iar șeful de echipă i-a zis lui Jeff să termine cu glumele și să utilizeze semnalul potrivit... dar când băiatul i-a răspuns, vorbele lui au fost de-a dreptul bizare:

– Să trăiți, domnule. Meditam doar la mediul mai degrabă neobișnuit în care ne-am aflat.

Mima chiar și accentul britanic, potrivit cu stilul victorian. Asta le-a stârnit râsul celorlalți maimuțoi, dar, oricum, m-a făcut să mă întreb cine era Gulliver Jones și de ce pretindea Jeff că este el.

A mai fost și o altă ocazie bizară. Jeff lucra afară, pe un excavator, îndepărtând nisipul care se adunase cu câteva zile în urmă pe pista de amartizare, în urma unei furtuni. Era o altă activitate de rutină căreia nu-i dădusem mare importanță, până când supraveghetorul de serviciu de la centrul de comandă m-a contactat.

– Șefule, se întâmplă ceva cu Halbert. Cred că ar trebui să-l ascultați.

Așa că m-am conectat la transmițător și l-am auzit pe Jeff:

– Afirmativ, MainCom. Tocmai ce am văzut ceva mișcându-se acolo afară, cam la jumătate de kilometru la nord de periferie.

– Recepționat, T-40, a răspuns supervizorul. Îl poți descrie din nou, te rog?

A urmat o pauză, apoi:

– O creatură mare, înaltă cam de trei metri, cu opt picioare. Și o călărea o femeie... cu piele roșie și – s-a auzit un hohot brusc de râs – goală pușcă sau pe aproape.

Toate astea îmi păreau oarecum cunoscute, dar nu-mi puteam da seama de unde le știam. Când supraveghetorul a vorbit din nou, tonul lui era autoritar.

– Da.... ă, bine, T-40. Însă tocmai ce am verificat împrejurimile și nu-i nimic pe radar, în afară de tine.

– Acum au plecat. Au dispărut în spatele unei stânci.

S-a auzit un alt râset, aproape zglobiu.

– Dar vă spun sigur că au fost acolo, undeva!

– Am înțeles, T-40.

O pauză scurtă.

– Să ne anunți dacă mai vezi alți thoați, da?

Atunci mi-am amintit. Ceea ce descrisese Jeff era un monstru din romanele lui Rice Burroughs. Dar femeia? Aceea nu putea fi decât Dejah Thoris. Aproape toți cei care veniseră pe Marte îl citiseră la un moment dat pe Burroughs, dar era prima oară când auzeam pe cineva pretinzând că o văzuse cu adevărat pe prințesa din Helium.

În mod evident, Jeff se ținea de șotii. Am hotărât atunci că trebuia să vorbesc la un moment dat cu el despre asta, dar după aceea am uitat. Așa cum am mai spus, în fiecare zi mă confruntam cu situații urgente de toate felurile, iar un membru căruia îi plăcea să se joace cu mintea supraveghetorului său nu constituia una dintre prioritățile mele.

Dar lucrurile nu s-au sfârșit aici. De fapt, ăsta a fost doar începutul. Vreo două săptămâni mai târziu, am primit o înștiințare de la intendent: cineva înaintase cererea de a fi transferat într-un apartament privat, deși acest lucru nu se cuvenea conform ierarhiei persoanei respective. În acele vremuri, pe Arsia, înainte să construim toate habitatele, camerele personale reprezentau un lux și erau, în general, rezervate membrilor din conducere, cercetătorilor șefi, cuplurilor căsătorite, reprezentanților de companii și altora. Însă, în cazul nostru, colegii de cameră ai persoanei respective semnaseră o petiție prin care îi susțineau cerința și, de dragul bunei morale, intendentul însuși îmi scrisese că recomandă ca individului să i se dea o locuință proprie.

Nu m-a surprins să aflu că Jeff Halbert fusese acela. De acum, începusem deja să observ că modul lui de a fi se schimbase evident. Își lăsase părul să crească, evitând tunsoarea foarte scurtă a celor care își petreceau foarte mult timp purtând cască. Foarte rar stătea alături de altcineva din cantină, preferând să mănânce singur, holbându-se la tableta lui tot timpul. Chiar și acum îl mai auzeam vorbind singur la transmițător. Nu mai raportase vreo prințesă marțiană, călare pe un animal cu opt picioare, dar îngăima frânturi precum „marțienii păreau să-și fi calculat coborârea cu o finețe uimitoare..." sau „marțienii i-au privit tăcuți pentru mult, mult timp, din apa ce clipocea..." pe care majoritatea oamenilor nu le-ar fi putut recunoaște ca fiind citate din Wells sau Bradbury.

Așa că nu era de mirare că ceilalți vecini maimuțoi voiseră să se descotorosească de el. Însă înainte de a semna cererea, l-am vizitat pe doctorul Rosenfeld. Psihologul stației nu a mai fost nevoit să întrebe de ce eram acolo. M-a rugat să închid ușa și apoi m-a informat în legătură cu ce credea despre Jeff.

– Ca să fiu sincer, a început el, nu-mi dau seama dacă starea lui se îmbunătățește sau merge mai rău.

– Eu îmi dau seama. Uite, nu-s psiholog, dar dacă mă întrebi pe mine, aș zice că se înrăutățește.

Karl a clătinat din cap.

– Nu neapărat. Sigur, comportamentul lui e bizar, dar cel puțin nu trebuie să ne mai îngrijorăm că se va sinucide. De fapt, e unul dintre cei mai fericiți oameni pe care îi avem pe aici. Vorbește rar despre pierderea lui și, atunci când îi amintesc că soția și părinții lui sunt morți, expediază subiectul ca și cum ar fi ceva care s-a întâmplat acum foarte mult timp. În felul lui, e un om împăcat cu viața.

– Și nu consideri că asta e ciudat?

– Ba sigur că da... mai ales de când a recunoscut că nu mai ia antidepresivele pe care i le-am prescris. Și, aici e partea proastă. Poate că nu mai e deprimat sau cel puțin nu după standardelor clinice... dar începe să-și imagineze tot felul de lucruri, până la punctul în care are halucinații.

Am căscat ochii.

– Vrei să spui că atunci când a pretins că o zărește pe Dejah Thoris... el *chiar* a văzut-o?

– Da, cred că da. Iar asta mi-a dat un indiciu despre ce se întâmplă cu adevărat în capul lui.

Karl a luat un briceag, jucându-se absent cu el.

– De când a găsit DVD-ul ăla, a devenit de-a dreptul obsedat de el. Așa că l-am rugat să mă lase să îl copiez de pe tableta lui, iar el a acceptat. După aceea l-am întrebat ce citește. Am verificat eu însumi. Și am descoperit că dintre toate romanele și povestirile de pe DVD, mai mult îl atrag acelea care descriu cel mai puțin realitatea. Adică lucrările despre Marte, dar nu așa cum știm noi planeta.

– Ce vrei să spui? am întrebat eu, clătinând din cap. Nu înțeleg.

– Câte cărți de science-fiction ai citit?

– Puține. Nu foarte multe.

– Păi, foarte bine pentru tine, eu am citit ceva.

A rânjit.

– De fapt, aș putea spune că de asta mă aflu aici. M-au pasionat pe când eram copil, iar până am ieșit de la colegiu, mă hotărâsem că vreau să văd planeta Marte.

Karl a devenit din nou serios.

– Bine, încearcă să mă urmărești. Deși s-a scris despre Marte încă din anii 1700, doar în momentul în care Rusia și America au reușit să trimită sonde prin '60, oamenii au știut cum arată cu adevărat. Această informație care le lipsea le-a dat scriitorilor și artiștilor libertatea de a umple golul cu propriile creații... cel puțin până când au aflat mai multe. Înțelegi?

– Bineînțeles.

Am ridicat din umeri.

– Înainte de anii '60 întâlneai marțieni în literatură, după aia n-au mai fost, am zis.

– Ăăă... nu tocmai.

Karl și-a ridicat mâna fluturând-o înainte și înapoi.

– Una dintre cele mai bune povestiri de pe disc este „Un trandafir pentru Ecleziast", de Roger Zelazny. A fost scrisă în 1963 și în ea apar marțieni. Iar unele povești scrise înainte erau cât pe ce să descrie ce cunoaștem acum. Dar în mare parte, da... viziunea ficțională în legătură cu această planetă s-a schimbat drastic în ultima jumătate a secolului trecut și, deși a devenit mai realistă, și-a pierdut însă din aura fascinantă.

Karl a strâns briceagul și l-a lăsat să cadă pe birou.

– Dar nu pe acestea din urmă le citește Jeff. *A Martian Ricorso*, de Greg Bear, *Transit of Earth*, a lui Arthur C. Clarke, *In The Hall of the Martian King*, de John Varley... ignoră tot ce seamănă cu realitatea. De ce? Pentru că îi amintesc unde se află, iar el nu aici vrea să fie.

– Atunci...

M-am gândit un moment la ce urma să spun.

– Citește chestiile mai vechi?

– Exact, a încuviințat Karl. *A Martian Odyssey* a lui Stanley Weinbaum, *The Swordsman of Mars* de Otis Adelbert Kline, *The Enchanted Village* – A.E. van Vogt... cu cât sunt mai nerealiste, cu atât le îndrăgește mai mult. Pentru că poveștile astea nu sunt despre planeta mohorâtă, moartă, pe care suntem acum blocați, ci una a băștinașilor marțieni, a orașelor și a catacombelor pierdute...

– Aha, am priceput.

– Nu, nu cred... pentru că nici eu nu sunt singur că am înțeles, în afară, să zicem, de faptul că Jeff pare să ne părăsească. În fiecare zi face un pas mai departe în cealaltă lume a lui... și nu cred că se mai întoarce.

Am căscat ochii, nevenindu-mi să cred ce tocmai auzisem.

– Iisuse, Karl... ce mă fac?

– Ce poți să faci?

S-a lăsat pe spate în scaun.

– Nu prea multe. Uite, o să fiu sincer cu tine... chestia asta mă depășește. Are nevoie de un tip de tratament pe care eu nu i-l pot da aici. Pentru asta va trebui să aștepte până ajunge înapoi pe Pământ.

– Următoare navetă e programată să ajungă abia peste paisprezece luni sau chiar mai mult.

– Știu... atunci mă întorc și eu. Dar vestea bună e că se simte fericit și destul de mulțumit și nu reprezintă niciun pericol pentru nimeni... poate doar accidental, caz în care ți-aș recomanda să-l scutești de la orice îndatorire în afară.

– S-a făcut.

Ultimul lucru de care mai aveam nevoie era un nebun afară, pe suprafața planetei. Marte poate fi destul de exigent cu erorile umane, iar o greșeală fatală poate să nu te coste doar viața ta, dar și pe cea a tipului de lângă tine.

– Și să înțeleg că îmi recomanzi să îi accept și cererea, nu?

– N-ar strica.

A zâmbit ironic.

– Atât timp cât e în lumea lui, va fi fericit. Fă-l să se simtă confortabil, dă-i tot ce vrea... sau cel puțin în limita rezonabilului. O să-l supraveghez și te anunț dacă i se schimbă cumva starea, în bine sau în rău.

– Sper că spre bine.

– Sigur... dar eu nu m-aș baza pe asta.

Karl m-a privit fix în ochi.

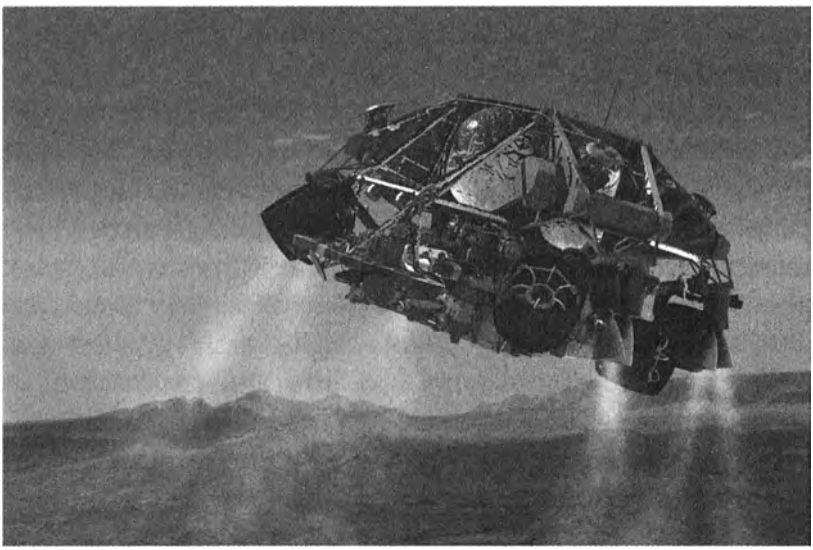

– Recunoaște, șefu'... unul din oamenii tăi se transformă în marțian.

L-am scutit pe Jeff de toate muncile de afară și l-am anunțat că nu-i este permis să iasă la plimbare fără autorizație sau escortă. În schimb, l-am desemnat pentru activitățile dinăuntru: în seră, să termine interiorul din Hab 2, lucruri de acest fel. Mă pregătisem să-i spun că i se interzicea lucrul afară din cauză că atinsese pragul rem de expunere la radiații, dar el nu mi-a pus la îndoială hotărârea. A acceptat-o cu același zâmbet tăcut, sinistru pe buze, pe care ajunsese să-l arunce tuturor.

I-am permis, de asemenea, să se mute în locuința privată, o cameră mică la etajul al doilea al Hab 2, care fusese neocupată până atunci. Așa cum mă așteptam, câțiva dintre cei care împărțeau spațiul cu alte persoane au vociferat; totuși, cei mai mulți au înțeles că Jeff nu era într-o stare bună și avea nevoie de intimitate. Însă, după ce s-a mutat, Halbert a făcut un lucru la care nu m-aș fi așteptat: a schimbat parola de blocare a ușilor în ceva ce nimeni nu cunoștea. Acțiunea aceasta era împotriva regulilor stației – se presupunea că biroul de securitate și managerul general trebuiau să aibă parolele tuturor – , dar Karl m-a asigurat că Jeff nu avea intenții rele. Pur și simplu nu-și dorea ca să mai intre cineva în apartamentul lui și l-ar fi ajutat să-și redobândească liniștea mentală, dacă i s-ar fi acceptat mica excepție. M-am conformat situației, deși destul de sceptic.

După aceea, Jeff nu a mai creat nicio problemă, pentru un timp. Și-a luat în primire noile îndatoriri, fără să se plângă, iar rapoartele primite de la șefii de departamente indicau că-și face bine treaba. Karl mă punea la curent în fiecare săptămână; pacientul său nu părea să-și fi revenit din amnezie, dar nici nu dădea semne că ar fi mai rău. Și, deși acum nu vorbea cu niciun membru al personalului, decât atunci când avea nevoie, cel puțin nu mai raporta nimănui despre prințese marțiene sau nu cita povestiri science-fiction obscure la transmițător.

Cu toate acestea, s-au mai petrecut incidente ocazionale. De exemplu, odată, însărcinatul cu aprovizionare mi-a adus la cunoștință o cerere neobișnuită a lui Jeff: câteva topuri de hârtie din cânepă și cerneală din soia, atât câtă i se putea pune la dispoziție. Pentru că ambele proveneau

din serele de pe stația Arsia sau din alte colonii și, deci, nu importate de pe Pământ, nu erau niște produse foarte rare. Dar și așa, ce putea să facă Jeff cu atâtea? L-am întrebat pe Karl dacă Jeff ține cumva un jurnal; doctorul mi-a răspuns că nu avea cunoștință de așa ceva, dar dacă hârtia și cerneala nu erau limitate, n-ar fi stricat să îi satisfacem dorința. Așa că am aprobat și această cerere, deși i-am zis administratorului să taie din salariul lui Jeff echivalentul costului produselor.

Nu cu mult după această întâmplare, o femeie ofițer însărcinată cu sistemele de comunicație mi-a raportat, la rândul ei. Jeff o rugase să trimită o înștiințare către toate coloniile: rugămintea de a descărca orice roman sau povestire despre Marte pe care o avea personalul. Își dorea în mod special lucrările lui Bradbury, Burroughs și Brackett, deși ar fi fost bine-venite și cele de Moorcock, Williamson și Sturgeon. Le dădea la schimb pe cele de pe discul Phoenix.

Nici cu asta nu era nimic în neregulă. De acum, Marte era pe partea opusă a Soarelui, în raport cu Pământul, așa că Jeff nu și-a putut exprima cererea și către Huntsville. Din moment ce nu mai avea ce să citească, părea firesc să ceară celorlalte colonii ajutor. De fapt, ofițerul m-a informat că primise deja mai mult de o duzină de materiale; aparent, unii tipi aveau literatură science-fiction stocată pe computere. Oricum, era destul de neobișnuit, iar ea se gândise să mă informeze. Am rugat-o să mă țină la curent și am expediat problema ca pe o altă excentricitate.

Însă, la câteva săptămâni după acest incident, Jeff a reușit, în cele din urmă, să facă ceva ce m-a enervat. Ca de obicei, doctorul Rosenfeld a fost cel care m-a anunțat.

– Jeff are o nouă cerere, a zis el, într-o zi când trecusem pe la biroul lui. Ar prefera ca pe viitor să îi spunem „Maiestate" sau „Înălțimea Voastră", dată fiind calitatea lui de „Împărat al planetei Marte".

M-am holbat la el pentru câteva secunde.

– Cred că glumești, am zis, în final.

– În mod cert nu. Acum este împăratul de pe Marte, suveranul monarh al Marelui Imperiu Marțian, războinic și protector al Planetei Roșii.

A urmat o pauză în timpul căreia m-am așteptat să-l văd pe Karl rânjind sau făcând cu ochiul. Dar el nu a schițat niciun gest.

– Nu dorește în mod special ca și ceilalți să se plece în fața lui, a adăugat, dar cere respectul cuvenit coroanei.

– Înțeleg.

Am închis ochii, m-am frecat la rădăcina nasului cu degetul mare și cel arătător și am numărat până la zece.

– Și eu ce funcție voi avea?

– Prim-ministru, bineînțeles.

A zâmbit sec.

– Din moment ce titlul lui este ereditar, Maiestatea Sa nu este interesată de activitățile zilnice ale imperiului. Pe acestea le lasă în seama ta, cu promisiunea că se va abține de la a interveni în deciziile tale...

– Ah, norocosul de mine.

– Da. Dar de aici înainte, eu voi avea în grijă toate treburile ce țin de domnie, în calitatea mea de Medic Imperial și Consilier Șef al Curții.

– Aha.

M-am ridicat.

– Ei bine, acum, dacă mă scuzi, cred că Prim-ministrul trebuie să-i tăbăcească fundul Maiestății Sale.

– Stai jos.

Karl s-a încruntat.

– Vorbesc serios. Stai.

Nu aveam chef să mă așez, dar nici nu m-am repezit afară din birou.

– Uite, știu că e bolnav, dar a mers prea departe. I-am dat propria lui cameră, l-am scutit de munca grea, i-am pus la dispoziție hârtie și cerneală... pentru ce, încă nu pot să înțeleg, dar tot cere în continuare... și i-am dat voie să ia legătura cu celelalte colonii. Doar pentru că a fost tratat ca un rege, asta nu înseamnă că și *este* unul.

– Ah, sunt total de acord. De aceea i-am adus la cunoștință că titlul lui fiind deopotrivă onorific și ereditar, există o limită în a-și exercita privilegiile. Și a înțeles. Până la urmă, imperiul e în declin, ajungând la apogeu cu mai mult de un veac în urmă, iar de atunci, împăratul a fost

nevoit să accepte anumite sacrificii pentru binele poporului. Așa că nu-l vei vedea purtând coroană sau ținând un sceptru și nici nu va cere să-i fie construit un tron. Vrea ca domnia lui să fie binevoitoare.

Auzind acestea, mi-am reluat, în silă, locul pe scaun.

– Bun, atunci să văd dacă am înțeles. El crede că acum e rege...

– Împărat. E o diferență.

– Rege, împărat, nu contează... nu va trata pe nimeni de sus și va lăsa lucrurile să decurgă în ordine. Corect?

– Cu excepția faptului că dorește să ne adresăm formal, cam da, asta-i tot.

Karl a oftat și a clătinat din cap.

– Lasă-mă să-ți explic. Jeff s-a confruntat cu un fapt căruia nu-i poate face față. Părinții, soția și copilul pe care și-l doreau... sunt cu toții morți, iar el s-a aflat prea departe pentru a împiedica tragedia sau ca să meargă măcar la înmormântare. Asta-i o realitate foarte dură pe care trebuie să o țină în frâu, așa că și-a construit un zid în jur... un zid al iluziilor, dacă preferi. Mai întâi sub forma obsesiei pentru lecturile fantasy, dar când nu i-au mai fost de ajuns, s-a decis să intre în lumea fantastică, să facă parte din ea. Și așa a luat naștere Împăratul Jeffrey, Primul Conducător al Marelui Imperiu Marțian.

– Deci el se protejează pe sine?

– Da... creând un rol în care își poate controla viața.

Karl a dat din cap.

– Șefule, nu vrea să conducă Arsia cu adevărat. Vrea doar să se prefacă. Atât timp cât îi vei permite asta, va fi în regulă. Te asigur.

– Păi... bine.

Nu că aș fi avut de ales. Dacă tot aveam un nebun în colonie, măcar să mă asigur că nu punea pe nimeni în pericol. Dacă asta însemna să-l tolerez până când putea fi trimis pe Pământ, atunci trebuia să o fac.

– Îi voi informa pe toți că Maiestatea Sa va fi tratată cu respectul cuvenit.

– Ar fi minunat. Mulțumesc.

Karl a zâmbit.

– Știi, oamenii au fost destul de înțelegători. N-am auzit pe nimeni tachinându-l.

– Știi cum e. Ei tind să aibă grijă unul de celălalt... n-au decât, am spus eu.

M-am ridicat și m-am îndreptat spre ușă, dar mi-a venit un gând.

– Încă ceva. Ți-a zis vreodată ce face în camera lui? Cum am mai spus, folosește foarte multă hârtie și cerneală.

– Da, am observat petele de pe degetele lui.

Karl a clătinat din cap.

– Nu, n-am idee. L-am întrebat, dar tot ce a spus este că pregătește un dar pentru poporul lui și că ne va permite să-l vedem atunci când va veni timpul.

– Un dar?

Am ridicat o sprânceană.

– Ai vreo idee despre ce este vorba?

– Niciuna... Dar sunt sigur că vom afla.

Mi-am ținut promisiunea făcută doctorului Rosenfeld și am înștiințat pe toată lumea că lui Jeff i se va spune de atunci încolo, Maiestatea Sa, Împăratul. Așa cum îl asigurasem și pe Karl, oamenii au înțeles, în general, situația. Am primit desigur rapoarte sporadice în legătură cu persoane ce-și băteau joc de Jeff – plecăciuni exagerate pe coridoare, întrebări prostești despre cine avea să-i fie regină și așa mai departe –, dar glumeții erau de obicei trași deoparte și mustrați. Toți cei din Arsia știau că Josh e bolnav mintal și că cel mai bun lucru pe care îl puteam face era să-l lăsăm să-și trăiască fanteziile atât cât mai stătea cu noi.

De acum, Pământul nu se mai afla de cealaltă parte a Soarelui. De îndată ce planeta noastră și Marte începeau să intre în conjuncție, o navetă ar fi putut să meargă spre casă. Așa că mai rămăseseră doar câteva luni până când Jeff putea să se îmbarce pe una dintre ele. Din moment ce și Karl se întorcea, m-am gândit că Jeff avea să se afle pe mâini bune sau că cel puțin ar fi ales containerele zombi, hibernând în

timpul călătoriei lungi spre Pământ. Până atunci nu trebuia decât să-i fac pe plac Maiestății Sale.

Nu era ceva dificil. De fapt, am avut multe ajutoare, alături de Karl. De îndată ce oamenii s-au obișnuit cu ideea că printre ei se afla un așa-zis împărat, mulți dintre ei s-au alăturat chiar cu plăcere jocului. Când Jeff mergea pe holurile habitatelor, ceilalți se opreau, își plecau capul și îi spuneau „Maiestate" sau „Înălțimea Voastră". I se dădea mereu voie să treacă în fața cozii, în sala de mese, și întotdeauna era cineva gata să-i tragă scaunul ca să se așeze. Am observat chiar că-și alesese și însoțitoare, două tinere care făceau totul de la a-i tunde părul – îi crescuse foarte mult, asortat cu o barbă regală – până la a-l însoți în Grădinile Imperiale (cunoscute și ca sere) la filmele de sâmbătă seara. Așa cum mi-a mărturisit una dintre fete, Împăratul era partenerul perfect: se purta întotdeauna politicos și le trata, fără nicio excepție, cu respect, neîncercând să profite de ele. Lucru care nu se putea spune despre mulți dintre burlacii de pe Arsia.

După un timp, am modificat regula prin care nu i se dădea voie să părăsească habitatele și i-am permis să iasă afară ori de câte ori voia, cu condiția să aibă escortă. Jeff și-a amintit cum se îmbracă armura spațială – semn că nu-și pierduse cu totul simțul realității – și nu a dat niciodată de înțeles că ar avea de gând să-și deschidă casca. Dar, îndată ce se îndepărta câțiva zeci de metri de camera depresurizată, se oprea adesea, uitându-se mult timp în zare, cu spatele la bază și nescoțând un cuvânt.

Mă întrebam ce vede. Oare percepea deșertul roșu, rece și mort, cu pietre și stânci împrăștiate în pustiul arid, sub cerul rozaliu? Sau ceva ce nimeni nu putea zări: păduri de licheni uriași, canale străvechi pe care alunecau în liniște nave cu pânze, orașe de la începutul timpurilor, de unde John Carter și Tars Tarkas au pornit în următoarea lor aventură sau în care tiranii au cerut capul proscrisului Eric John Stark. Sau se gândea la cu totul altceva? O mamă și un tată care-l crescuseră, o femeie pe care o iubise odată, un copil pe care nu-l mângâiase niciodată?

Nu știu, pentru că Împăratul îmi vorbea foarte rar, chiar și în rolul meu de Prim-ministru. Cred că eram o persoană pe care dorea să o evite, o figură a autorității care avea puterea să-i destrame iluziile. Într-adevăr, în tot timpul cât am fost împreună, eu și Jeff am schimbat doar câteva cuvinte. De fapt, doar în ziua plecării lui spre Pământ, el s-a învrednicit să îmi spună ceva de o mare însemnătate pentru mine.

În acea dimineață, i-am condus pe el și pe doctorul Rosenfeld pe pista de amartizare, unde îi aștepta o navetă care să-i transporte la nava spațială. Jeff era neobișnuit de tăcut; nu-i puteam vedeam clar expresia, prin viziera căștii, dar cele câteva priviri pe care i le aruncasem îmi spuneau că nu e fericit. Maiestatea Sa știa că-și părăsește imperiul. Karl nu atenuase șocul printr-o minciună frumoasă, ci îi mărturisise adevărul: se întorceau pe Pământ și probabil că nu avea să mai vadă planeta Marte niciodată.

Lucrurile lor fuseseră deja încărcate la bordul navetei când am ajuns eu și cei câțiva pasageri care așteptau să se îmbarce. Am parcat roverul la marginea pistei și i-am însoțit pe Karl și pe Jeff la navetă. Am dat mâna cu Karl și i-am urat succes, apoi m-am întors la Jeff.

– Maiestatea Ta..., am început eu.

– Nu trebuie să-mi spui așa, a zis el.

– Poftim?

Jeff s-a apropiat de mine.

– Știu că nu sunt cu adevărat un împărat. E ceva peste care am trecut de multă vreme... doar că nu am vrut să spun nimănui.

M-am uitat la Karl. Ochii lui erau mari și a clătinat din cap. Era o noutate și pentru el.

– Atunci, știi cine ești cu adevărat?

Un zâmbet stins.

– Sunt Jeff Halbert. E ceva în neregulă cu mine și nu știu exact ce e... dar știu că sunt Jeff Halbert și că mă duc acasă.

A ezitat, apoi a continuat:

– Știu că nu am vorbit prea mult, dar eu... ei bine, doctorul Rosenfeld mi-a spus ce ai făcut pentru mine și voiam să îți mulțumesc. Că m-ai

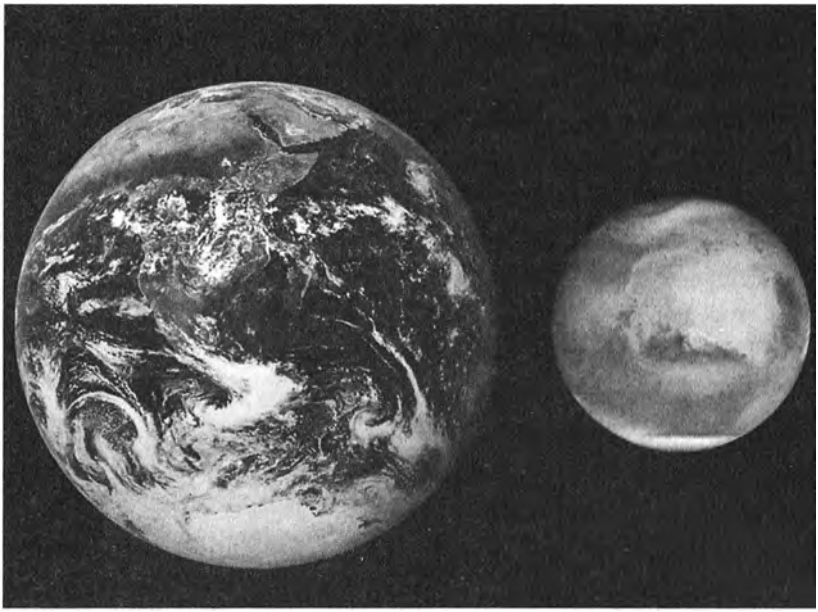

suportat în tot acest timp și că mi-ai dat voie să fiu Împăratul de pe Marte. Sper că nu am creat prea multe probleme.

Am expirat lent. Primul meu gând a fost că ne luase pe toți de proști, dar apoi mi-am dat seama că megalomania lui fusese reală, cel puțin pentru o vreme. În orice caz, acum nu mai conta; se îndrepta spre Pământ, primul pas pe calea lungă a vindecării.

Într-adevăr, multe luni mai târziu, am primit un mesaj de la Karl. La puțin timp după ce se întorsese acasă, Jeff a fost acceptat într-o clinică privată din sudul Vermontului, unde începuse un tratament psihiatric. Procesul fusese dureros; după cum dedusese Karl, Jeff își reprimase amintirea morții familiei lui, mascând-o sub închipuirile născute din poveștile fantastice pe care le citise. Psihologul clinicii îi dăduse dreptate doctorului Rosenfeld: probabil că iluziile acelea îi salvaseră viața lui Jeff, oferindu-i un loc în care să se retragă, atunci când mintea lui nu mai putea face față realității crude. În final, când nu a mai avut nevoie de fantasme, s-a întors de pe tărâmul nebuniei. N-avea să mai vadă niciodată vreo prințesă marțiană sau să se creadă monarhul Planetei Roșii.

Dar acestea s-au întâmplat mai târziu. Mi-am mușcat limba și i-am întins mâna.

– Nicio problemă, Jeff. Sper doar că totul va decurge bine pentru tine.

– Mulțumesc.

Am dat mâna cu el și s-a întors să-l urmeze pe Karl, pe scară. Apoi s-a oprit și s-a întors spre mine.

– Încă ceva...

– Te ascult.

– În camera mea se află ceva ce cred că ai vrea să vezi. Am deblocat ușile chiar înainte să plec, așa că nu vei mai avea nevoie de parolă.

A urmat o scurtă pauză.

– Era „Thuvia", în caz că îți va trebui totuși.

– Mulțumesc.

L-am privit insistent.

– Deci... ce este?

– Să zicem că un dar de la împărat, a spus el.

M-am înapoiat la rover și am așteptat ca naveta să se ridice, apoi am condus până la Hab 2. Când am ajuns însă la camera lui Jeff, am descoperit că nu eram singur acolo. Unii dintre prietenii lui – colegii săi maimuțoi, însoțitoarele împăratului și alți câțiva – deschiseseră ușa și intraseră. Am auzit murmurul plin de uimire al vocilor pe când traversam coridorul, dar doar când am pășit în cameră am văzut ce îi uluise.

Apartamentul lui Jeff era mic, dar îl modificase mult în ultimul an și jumătate. Peretele de deasupra patului era tapetat cu foi de hârtie, pe care le lipise laolaltă și peste care desenase un model mural elaborat. Reprezenta planeta Marte peste care împărățise: nave sub formă de bărci planau deasupra grandioaselor orașe-cupolă, creaturi monstruoase furișându-se prin pustiul roșu, eroi cu piepturile goale luptându-se cu săbii și pistoale cu radiu, femei fermecătoare, toate acestea sub două luni îngemănate, care nu semănau defel cu sateliții Phobos și Deimos pe care îi cunoaștem. Desenul era rudimentar, însă fusese executat cu meticulozitate și nu semăna cu nimic din ce văzusem până atunci.

Și asta nu era tot. Pe birou, lângă computer, se afla DVD-ul original Phoenix, deși Jeff nu se mulțumise să-l lase pur și simplu acolo. O bibliotecă cu cadru din metal fusese construită lângă masă, iar rafturile ei erau ticsite cu teancuri de hârtie, unele groase, altele mai subțiri, legate fiecare cu sfoară din cânepă. Cărți scrise și confecționate manual.

Am tras la întâmplare una dintre ele și am citit prima pagină: EDINSON'S CONQUEST OF MARS, de Garrett P. Serviss. Am pus-o înapoi pe raft și am ales alta: OMNILINGUAL, de H. Beam Piper. Am așezat-o și pe aceasta la loc și am tras încă una: THE MARTIAN CROWN OF JEWELS, de Poul Anderson. Multe, zeci.

Asta făcuse Jeff tot timpul: transcrisese conținutul discului Phoenix, cuvânt cu cuvânt. Pentru că știa, în ciuda nebuniei lui, că nu avea să rămână pe Marte pentru totdeauna și dorea să lase ceva în urma sa. O bibliotecă, pentru ca toți ceilalți să se poată bucura de poveștile care-l ajutaseră să treacă prin perioada lui întunecată.

Biblioteca se află încă aici. De fapt, am îmbunătățit-o într-o oarecare măsură. Am scos patul și șifonierul și le-am înlocuit cu fotolii și lămpi de citit. Desenul a fost protejat cu sticlă, iar cărțile au fost legate în coperte de plastic. Discul Phoenix s-a defectat, însă conținutul lui a fost descărcat în mai multe computere; DVD-ul este păstrat în muzeul bazei. Am adăugat multe cărți bibliotecii; de fiecare dată când o navă vine de pe Pământ, aduce cu ea alte volume, pe care le alăturăm colecției noastre. A devenit unul dintre locurile preferate de relaxare de pe Arsia. Aproape întotdeauna e cineva înăuntru, așezat pe un scaun, cu un roman sau cu o povestire pe genunchi.

Pe ușă stă un semn – Biblioteca Imperială Marțiană –, o glumă pe care o știm doar noi, iar nou-veniții și vizitatorii nu o pot înțelege. Și da, mi-am petrecut eu însumi mult timp acolo. Nu-i niciodată prea târziu să-i descoperi pe clasici.

Traducere și note de Oana Chițu

MARTE, MAREA IUBIRE A SF-ULUI

Tudor Ciocârlie

Sfârșitul unei călătorii...

Odată cu ,,Împăratul de pe Marte'', Allen Steele încheie o perioadă de 125 de ani în care a patra planetă de la Soare a fost cel mai exploatat, cel mai explorat și cel mai folosit spațiu extraterestru întâlnit în literatura speculativă. La fel ca și ,,Un Trandafir pentru Ecleziast'', care a încheiat acum șaizeci de ani într-un mod poetic și nostalgic idila SF-ului cu canalele de pe Marte și tema civilizațiilor decăzute, ,,Împăratul de pe Marte'' reprezintă punctul terminus al unei călătorii fabuloase, în care Planeta Roșie a fost cea mai uzitată și plauzibilă poartă prin care viața de pe Pământ putea evada și supraviețui Altundeva, dar și locul de unde extratereștrii veneau, cu intenții dușmănoase sau gânduri de pace, în vizită pe Planeta Albastră. Odată cu intrarea omenirii în secolul XXI, realitatea virtuală și încărcarea minții pe suport digital au luat locul planetei Marte în literatură. De asemenea, în ultimii ani scriitorii de science-fiction au devenit conștienți că în Sistemul Solar există multe

alte variante prin care omenirea ar putea evada de pe Pământ, variante care sunt la fel de viabile, dacă nu chiar mai bune decât Planeta Roșie.

De la memă până la un simplu satelit al Pământului

Dar de ce a ajuns oare Marte să înflăcăreze atât de mult imaginația scriitorilor și să nască sute de romane și povestiri, țesând astfel o istorie literară atât de bogată și de influentă, încât literatura care are în centru Planeta Roșie să devină odată cu nuveleta lui Allen Steele chiar metaliteratură? Foarte puține dintre temele, nu numai ale literaturii speculative, ci chiar ale *mainstream*-ului se pot lăuda cu acest lucru.

Până la sfârșitul secolului al XIX-lea, nimic nu anunța importanța pe care planeta o va căpăta în ficțiune. La babilonieni a apărut prima dată ideea că Marte se identifică cu zeul războiului, datorită culorii acesteia, provenind de la oxidul de fier. Tot ca urmare a acestei culori, pentru civilizațiile dintre Tigru și Eufrat, planeta a primit numele de Nergal, zeul focului și al războiului. Ca orice altă memă religioasă, ideea a trecut rapid, fără discriminare și critică, la civilizațiile din jur, hindusă și greacă, de unde s-a răspândit mai departe. Însă locul acestei planete și al zeului războiului în Antichitate era mai mult sau mai puțin același cu al celorlalte planete și al celorlalți zei.

Apoi locul acestor meme a fost luat de altele (una dintre ele, preluată de evrei atunci când au devenit sclavii egiptenilor, este legată de legenda nașterii lui Horus de către Isis într-un staul, la sfârșitul anului), mai potrivite pentru supraviețuirea în defunctul Imperiu Roman și planetele au ajuns, în loc de zei, să nu mai reprezinte decât niște pietre ce se învârt în jurul centrului universului, adică în jurul Pământului.

Schiaparelli, Lowell – omul descoperă că nu mai este singur

Din fericire, după câteva încercări nereușite de-a lungul secolelor, când scurta perioadă de iluminism din Atena antică a fost nimicită de Sparta sau când cea din Italia secolului al XV-lea a fost distrusă de Inchiziție, în secolul al XVII-lea, iluminismul și revoluția științifică, cu centrul în Anglia, au spulberat majoritatea memelor religioase din Europa. Și astfel oamenii de știință i-au descoperit pe Copernic, pe Kepler și pe Galilei și minunățiile pe care aceștia le schițau, uitând repede astrologia și reinventând astronomia.

Dar astronomia nu numai că nu a acordat un loc special planetei Marte, dar ea a smuls chiar și Pământul din călduțul și centralul loc din mijlocul Universului, numindu-l doar una dintre miliardele de planete din miliardele de sisteme solare aflate în miliardele de galaxii.

Însă în anul 1877 a avut loc un eveniment hotărâtor nu numai pentru nașterea literaturii SF, așa cum arată ea astăzi, ci și a întregii industrii aerospațiale a secolului XX. În timpul „Marii Opoziții" a lui Marte față de Pământ, astronomul italian Giovanni Virginio Schiaparelli a observat și a descris o vastă și densă rețea de canale pe suprafața Planetei Roșii. Acesta nu ar fi fost un eveniment atât de important dacă nu ar fi existat o greșeală de traducere din italianul *canali* în englezescul *canals*, care înseamnă „structuri artificiale", în loc de traducerea corectă care ar fi fost *channels*. Termenul de *canals* a fost preluat de astronomul american Percival Lowell, care prin cărțile *Mars* (1895), *Mars and Its Canals* (1906) și *Mars as the Abode of Life* (1908) a devenit cel mai mare susținător al canalelor marțiene ca niște structuri artificiale, produse probabil de o civilizație extraterestră muribundă sau poate chiar de mult dispărută.

Și astfel, după 1895, oamenii din toată lumea și-au îndreptat privirea spre cerul înstelat și pentru prima dată și-au dat seama că s-ar putea ca în același timp alți ochi să privească spre Pământ. Pentru întâia dată se părea nu numai că nu suntem singuri în Univers, ci și că extratereștrii se află chiar la ușa noastră. Iar dacă ei nu mai există, cine știe ce

minunății așteaptă să fie descoperite printre ruinele civilizației de pe Marte. Din cauza „halucinațiilor" lui Lowell, oamenii educați au crezut cu conștiința împăcată că s-ar putea să existe viață extraterestră în vecinătatea lumii noastre. Mai mult, ideea civilizației marțiene a pătruns atât de profund în conștiința populară, încât chiar dacă, destul de repede după moartea lui Lowell din 1916, astronomii au infirmat „ipoteza canalelor", aceasta a supraviețuit mai mult sau mai puțin neschimbată încă aproape jumătate de secol, când se va produce un alt eveniment hotărâtor pentru science-fiction – primirea pozelor făcute de sonda Mariner IV.

Între invazii și meditații sociale

Deja după jumătatea secolului al XIX-lea oamenii au explorat Pământul aproape în totalitate. După cum spune istoricul Jess Nevis, „noi, oamenii, nu am mai fost capabili să creăm locuri complet imaginare pe Pământ, și astfel ideea de extraterestru în adevăratul sens al cuvântului a devenit mult mai greu de susținut... Pe lângă Lună, Marte este cu ușurință și cu adevărat un loc extraterestru în care să ne imaginăm pe noi înșine sau pe alte ființe, și în care să putem proiecta tot felul de fantezii. Știm că este acolo, știm că este acolo de foarte mult timp. Este aproape, este roșie și amenințătoare".

Probabil că prima lucrare de science-fiction influențată de cartea lui Lowell din 1895 a fost una mai puțin cunoscută, *Two Planets (1897)*, scrisă de germanul Kurd Lasswitz. Utopia tehnologică imaginată de Lasswitz pe Planeta Roșie va influența profund Societatea Germană de Rachete și pe Wernher von Braun în mod special. Unde am fi fost acum dacă principalul arhitect al ajungerii pe Lună nu ar fi citit *Two Planets* nu se poate ști, dar e posibil ca drumul profesional al lui von Braun să fi fost cu totul altul. Cu inginerii germani a început influența extrem de importantă pe care o va avea literatura speculativă asupra astronomilor,

inginerilor aerospațiali, cosmonauților, care aproape toți au fost sau sunt fani SF.

În lumea anglo-saxonă, Marte a pătruns în anul 1898 odată cu *Edison's Conquest of Mars* de Garrett P. Serviss și mai ales cu *Războiul lumilor* de H.G. Wells (apărută în limba română în nenumărate ediții). Amândouă se folosesc de acel „este aproape, este roșie și amenințătoare" a lui Nevis și de un atac al marțienilor.

> „Spre sfârșitul celui de-al nouăsprezecelea veac, mai exact în ultimii săi ani, nimeni n-ar fi crezut că – deși tot atât de trecătoare ca și oamenii – niște ființe mult mai inteligente decât aceștia studiau atent și minuțios lumea noastră, că oamenii erau urmăriți și cercetați în vreme ce ei își vedeau de treburile lor felurite, tot așa cum un savant examinează la microscop, cu acuitate, creaturile vremelnice care mișună și se prăsesc într-un strop de apă." (*Războiul lumilor*, H.G. Wells, Ed. Larry Cart, 2000)

Romanul americanului Serviss este o continuare neautorizată a lui *Războiul lumilor*, și imaginează un răspuns al umanității după atacul marțienilor, răspuns care va declanșa genocidul întregii rase de pe Marte. Cartea a avut un succes răsunător pentru că oferă mai multă aventură decât celebrul roman al lui Wells.

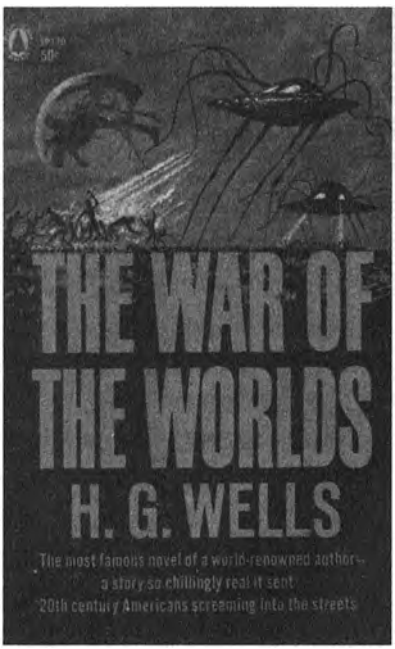
THE WAR OF THE WORLDS
H. G. WELLS
The most famous novel of a world-renowned author—
a story so chillingly real it sent
20th century Americans screaming into the streets

Ca și celelalte cărți ale scriitorului britanic, *Războiul lumilor* este o critică socială față de imperialismul britanic și teoria evoluționistă. Odată cu H.G. Wells, planeta Marte a început să fie folosită în literatură pentru a explora

consecințele colonialismului și imperialismului, explorare care în *mainstream* se produsese deja de câteva decenii. Însă, fie că ființele umane erau cele colonizate pe Pământ, fie că ele colonizau Planeta Roșie, science-fiction-ul a adus un suflu nou și a privit dintr-o perspectivă inedită toate defectele majore pe care le avea imperialismul.

John Carter poartă cititorul în aventuri fabuloase

După Wells, planeta Marte se îndrepta spre o bine meritată viață literară liniștită și plină de meditații sociale. Cu acest lucru nu a fost însă de acord Edgar Rice Burroughs, care a publicat în 1912 în foileton *Under the Moons of Mars,* roman apărut apoi în 1917 integral sub numele de *Prințesa Marțiană*. Aventurile lui John Carter, soldatul confederat transportat magic dintr-o peșteră pe planeta Marte, au fost atât de populare, încât Burroughs a mai scris încă zece cărți în seria *Barsoom*. Deși clar fantastice, aventurile lui Carter transportau cititorul într-o lume reală, aflată la o distanță relativ mică de Pământ. În plus, cine putea demonstra pe atunci că ceea ce descria scriitorul american nu se afla cu adevărat pe Marte? După cum spunea Geoffrey Landis: „...din moment ce nu știam ce este acolo [pe Marte], putea să existe orice și asta a produs o atracție foarte puternică."

> „...m-am ridicat precaut în picioare și am aruncat o privire peste marginea lui spre una dintre cele mai formidabile priveliști ce mi-a fost dat să văd vreodată. Acoperișul incintei era din sticlă masivă de aproape zece centimetri grosime, iar sub el se aflau câteva sute de ouă gigantice, perfect rotunde și albe ca zăpada [...]. Cinci sau șase dintre ele erau deja clocite, iar caricaturile grotești, ce clipeau în lumina soarelui, se dovediseră de ajuns pentru a mă întreba din nou dacă nu cumva îmi pierdusem mințile." (*Prințesa Marțiană*, E.R. Burroughs, Ed. Olimp, 1994)

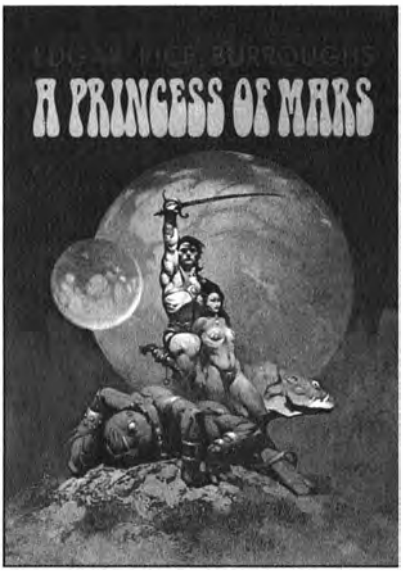

Influența pe care *Prințesa Marțiană* a avut-o asupra mai multor generații de copii și tineri a fost enormă. Datorită faptului că gravitația de pe Marte era mai mică decât cea de pe Pământ, John Carter era mult mai puternic decât marțienii, fiind aproape invincibil. Practic, eroul lui Burroughs a fost primul supererou, iar nașterea lui Superman se datorează tot lui Carter, numai că de această dată extraterestrul de pe o planetă cu gravitație mai mare decât a noastră vine pe Pământ. Întreaga serie *Barsoom* a făcut ca oamenii să viseze la spațiu, la extratereștri, la alte planete. Iar faptul că lumea a intrat apoi în două războaie mondiale a făcut ca evadarea oferită de Edgar Rice Burroughs să devină și mai populară, și mai căutată.

> „Ziua făcuse loc nopții și, cum rătăceam de-a lungul marelui bulevard, luminați de cele două luni ale lui Barsoom și de privirea Pământului, ca un ochi luminos și verde, mi s-a părut că rămăsesem singuri în univers, iar eu, cel puțin, eram fericit că se întâmplase astfel. Frigul nopții marțiene se făcea tot mai mult simțit, așa că mi-am scos haina de mătase și am așezat-o pe umerii ei.'' (*Prințesa Marțiană*, E.R. Burroughs, Ed. Olimp, 1994)

Deși apărută la mulți ani după *Războiul lumilor*, *Prințesa Marțiană* era exact același tip de poveste imperialistă pe care o critica Wells: bărbatul alb ajunge Altundeva, devine liderul celorlalți, cea mai frumoasă femeie de acolo se îndrăgostește de el, se căsătoresc, ea face copii etc. În ciuda acestor neajunsuri, sau poate tocmai datorită lor, seria *Barsoom* a devenit rapid un bestseller. După cum același Nevis mărturisește:

„...nu pot să spun că e literatură mare, dar pot să-mi amintesc efectul pe care l-a avut asupra mea când l-am citit la nouă-zece ani – am crezut că este cel mai tare lucru din toate timpurile, având tot ce-ți poți dori să conțină un roman de aventuri."

După 1912 toți autorii de science-fiction contemporani cu Burroughs au încercat măcar o dată să scrie ca el, iar toți scriitorii care au copilărit cu cărțile lui vor fi influențați de aventurile lui John Carter. Unii îl vor imita pe Burroughs, alții îl vor actualiza, iar unii vor adopta poziții diametral opuse, dar toți autorii de SF din prima jumătate a secolului XX se vor raporta într-un fel sau altul la *Prințesa Marțiană*.

Surprinzător poate, primul răspuns important la adresa lui Burroughs a fost un roman apărut în Rusia comunistă, *Aelita* (1923) de A.N. Tolstoi (Editura pentru Literatură, 1957). Dacă John Carter este un erou tipic pentru literatura imperialistă, personajul principal din cartea lui Tolstoi, Los, după ce ajunge pe Marte și se îndrăgostește de Aelita, fata conducătorului planetei, încearcă să declanșeze revoluția comunistă, pentru a salva de la extincție vechea și stagnanta civilizație marțiană.

Toți se raportează la Burroughs

Unii dintre cei mai buni și mai de succes imitatori ai lui Burroughs au fost Otis Adelbert Kline cu *The Swordsman of Mars* (1933), Jack Williamson cu seria *The Legion of Space* (1934–1982), Leigh Brackett cu seria *Eric John Stark* (1949–1953) sau chiar Michael Moorcock cu trilogia *Kane of Old Mars* din anii '60.

Însă au existat și scriitori pentru care Burroughs a fost doar imboldul de a scrie despre Marte mai bine și mai interesant decât el. Unul dintre aceștia a fost Catherine Lucille Moore, poate cea mai importantă scriitoare de SF&F din primele decade ale perioadei *pulp*. Proza ei bine cizelată, intriga plină de acțiune și personajele colorate i-au asigurat succesul într-o mare varietate de genuri: de la SF la *sword-and-sorcery*.

Povestirile cu Northwest Smith și halucinantele lui aventuri interplanetare, cu marțieni inteligenți și umanoizi, dar și cu adevărate amenințări lovecraftiene, rămân unele dintre cel mai importante creații ale acelei perioade. De asemenea, Stanley G. Weinbaum în „ Odiseea marțiană" (1934) descrie un marțian pe nume Tweel, care nu numai că este mai inteligent decât oamenii, dar și gândește într-un mod complet străin, lucru aproape de negăsit în literatura perioadei *pulp* (Weinbaum, în scurta lui viață, a influențat puternic dezvoltarea SF-ului american, în general, și a lui Theodore Sturgeon și Robert A. Heinlein, în mod special).

Tot pe atunci a apărut și *Out of the Silent Planet* de C.S. Lewis (1938), o replică oferită de astă dată nu creatorului lui Tarzan, ci lui H.G. Wells. Astfel că Lewis, proaspăt convertit la protestantism (în ciuda prietenului Tolkien, care era catolic), face o încercare ciudată de a scrie un roman science-fiction teologic, impregnat până la refuz cu dogme creștine.

Cei Trei Mari decid să schimbe SF-ul

Însă după aproape jumătate de secol, în care Burroughs a fost cel mai influent scriitor american de SF, era nevoie acută de o schimbare. Aceasta a fost adusă de editorul lui *Astounding*, John W. Campbell, și de Cei Trei Mari: Asimov, Clarke și Heinlein. Literatura despre Marte a lui Burroughs a fost plină de farmec, dar nu era science-fiction. Odată cu Cei Trei Mari, Planeta Roșie a făcut saltul definitiv din fantastic în science-fiction. Cu Asimov, Heinlein și Clarke canalele și marțienii au fost uitați și SF-ul a început să se gândească la ce ar însemna cu adevărat o expediție pe Marte și viața ființei umane pe planeta despre care Jonathan Strahan a spus că este „ca și deșertul Nevada, numai că încearcă să te ucidă în fiecare secundă".

Cel care a folosit cel mai mult tema planetei Marte a fost americanul Robert A. Heinlein. Sub îndrumarea lui Campbell, el a adus în literatura SF plauzibilitate științifică, sensibilitate socială, personaje interesante și

o proză de calitate care au schimbat pe veci fața acesteia. Marte apare în *Stea Dublă* (1956) (Editura Cristian, 1992), poate cel mai bun roman al lui Heinlein. Lorenzo Smythe, un actor ratat și care-i urăște pe marțieni, trebuie să fie dublura politicianului John Joseph Bonforte, conducătorul coaliției Expansioniste. Se naște astfel o poveste amuzantă, palpitantă, inteligentă și care te pune pe gânduri, cum numai Heinlein putea să scrie. Tot Marte este planeta de unde vine pe Pământ personajul Valentine Michael Smith în *Străin în țară străină* (1961), determinându-ne să ne privim propria planeta prin ochii lui de străin:

> „Pe cea de-a treia planetă-pietricică trăiau vechii marțieni, nederanjați de nici un fel de contacte cu pământenii. Pe Marte zburdau vesel nimfe, încercând să trăiască, dar murind, opt din nouă în timpul acestui proces. Marțienii adulți, extrem de diferiți, la trup și la minte, față de aceste nimfe, se îngrămădeau în orașe de basm, pline de grație, și erau la fel de tăcuți pe cât erau nimfele de jucăușe; cu toate acestea, erau mai ocupați decât ele și aveau o viață spirituală mult mai bogată." (*Străin în țară străină*, Robert A. Heinlein, Ed. Vremea, 1999)

Însă Marte devine cu adevărat un personaj principal în scrierile lui Heinlein pentru adolescenți: *Red Planet* (1949), în care câțiva marțieni foarte inteligenți ajută planeta să se desprindă de sub tirania Pământului, *The Rolling Stones* (1952), în care Marte reprezintă una dintre principalele opriri pe care o familie o face în timpul aventurilor ei în Sistemul Solar, sau *Podkayne of Mars* (1962), în care o tânără pe numele de Podkayne („Poddy") Fries, pleacă de pe Marte ca să viziteze Pământul. În lumea saxonă aceste romane ale lui Heinlein au luat repede locul scrierilor lui Burroughs, ajungând extrem de influente și foarte populare. Iar următoarele generații de copii și tineri au găsit în Heinlein un înlocuitor pentru Burroughs. S-au născut astfel noi generații de scriitori de science-fiction, ingineri sau oameni de știință.

Tot literatură pentru adolescenți a scris și Isaac Asimov în *David Starr, Space Ranger* (1952), primul volum din populara serie *Lucky Starr*, în care

personajul principal va descoperi sub deșertul marțian o misterioasă civilizație extraterestră. În *Calea Marțiană* (1952), Asimov investighează, folosind ustensilele hard-SF-ului, ce ar însemna ca omul să trăiască și să muncească pe Marte, care va fi impactul pe care coloniile marțiene îl vor avea asupra planetei-mamă și care va fi rolul pe care îl va avea Planeta Roșie în dezvoltarea viitoare a explorării spațiale.

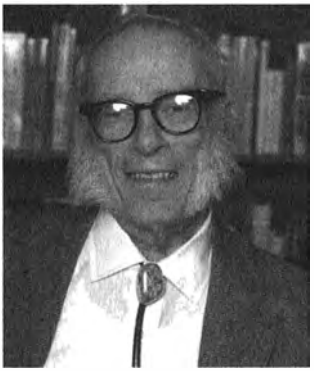

„Când venise, așadar, aici, în copilăria sa, colonia de pe Marte nu era mai mult decât o îngrămădire de nave cosmice pământene conectate între ele prin tuneluri subterane etanșe. De-a lungul anilor, văzuse ridicându-se clădiri și adăposturi încăpătoare ce scoteau, în atmosfera rarefiată de la suprafață, boturi turtite. Văzuse ridicându-se depozite uriașe în care navele cosmice și încărcăturile lor puteau intra cu totul. Văzuse cum minele cresc din nimic și se transformă în uriașe scobituri în scoarța marțiană, în timp ce populația planetei creștea de la cincizeci la cincizeci de mii de locuitori." (*Calea Marțiană*, Isaac Asimov, Ed. Teora, 1999)

Alături de Asimov, britanicul Arthur C. Clarke a deschis drumul explorării ultrarealiste a lui Marte, prin romanul său de debut, *The Sands of Mars* (1951), în care personajul principal vizitează o stație marțiană și află despre pericolele și dificultățile supraviețuirii pe o altă planetă.

Se poate și altfel de science-fiction

Însă în această perioadă au fost și scriitori care au încercat să creeze și altceva decât ficțiunea puternic ancorată științific promovată de Campbell. Cel mai cunoscut dintre ei este Ray Bradbury, care, combinând

în *Cronicile Marțiene* (1950) ideile lui Lowell, comentariul social al lui Wells și o proză de calitate, reușește să scrie o teribilă meditație despre frontiere, rasism și trecerea implacabilă a timpului, oferindu-ne una dintre operele definitorii ale SF-ului în ciuda lipsei totale a plauzibilității științifice. Există și acum cititori care mărturisesc despre cum s-au simțit după ce au citit ultimele fraze ale Cronicilor.

„Ajunseră la canal. Era lung, drept, răcoros, umed și strălucitor în noapte.

– Am vrut dintotdeauna să văd un marțian, spuse Michael. Unde sunt, Tată? Ne-ai promis...

– Uite-i, rosti Tata, și îl sălta pe umeri și arătă drept în jos.

Marțienii erau acolo. Timothy începu să tremure.

Marțienii erau acolo – în canal – reflectați de oglinda apei... Timothy, Michael, Robert, Mama și Tata.

Marțienii îi priviră mult, mult timp, tăcuți, din apele unduitoare..."

(*Cronicile marțiene*, Ray Bradbury, Ed. Leda, 2009)

O altă figură aparte a fost și Fredric Brown cu *Martians, Go Home* (1955), o parodie a literaturii SF, dar și a literaturii despre planeta Marte. Doi ani mai târziu, H. Beam Piper scrie *Omnilingual* (1957), în care oamenii se întorc pe Marte, locul de unde au ajuns pe Pământ primele ființe umane. Și Philip K. Dick a folosit Marte în mai multe dintre scrierile sale. În *Cele trei stigmate ale lui Palmer Eldritch* (1965), autorul se folosește de Planeta Roșie pentru a sublinia izolarea colonizatorilor atât între ei, cât și față de Pământ.

„Tocmai aici, în sinistrul lor sălaș de pe Marte! Și cu toate astea... Se descurcaseră în vechiul mod, unicul: cu ajutorul drogului introdus de contrabandiști. Dul-C făcuse lucrul posibil; ei îl

solicitau în continuare. Liberi nu erau nicidecum." (*Cele trei stigmate ale lui Palmer Eldritch*, Philip K. Dick, Ed. Nemira, 1996)

Iar în povestirea „Amintiri garantate" (1966), care a stat la baza filmelor *Total Recall* (1990 și 2012), Marte încearcă să se elibereze de Pământ, temă întâlnită și în *Red Planet* a lui Heinlein, și apoi foarte uzitată în următoarele decenii. Tot despre înstrăinare, izolare și diferențe vorbește și Kurt Vonnegut în *Sirenele de pe Titan* (Editura Humanitas, 2007).

Un marinar trimite fotografii

În 1965 se produce probabil cel mai important eveniment legat de Marte de la observațiile lui Schiaparelli și scrierile lui Lowell: sonda Mariner 4 transmite primele imagini luate din apropierea planetei Marte, arătând doar un deșert arid și pustiu, și spulberând pentru totdeauna iluziile care au fost canalele și civilizațiile marțiene.

În această perioadă Roger Zelazny scrie „Un Trandafir pentru Ecleziast", una dintre cele mai bune nuvele din istoria SF-ului, ce descrie încercările unui poet pământean de a studia literatura și limbajul marțian. Lucrarea a fost scrisă intenționat ca un rămas-bun cu ton elegiac, adresat vechii concepții despre Marte, cu tot cu canalele și civilizațiile ei muribunde.

„- Când o să mi se publice lucrările, toți vor ști adevărul pe Pământ. O să le spun despre lucruri pe care nici Moore nu le-a visat. O să le spun despre tragedia unei rase osândite, așteptând să moară, resemnată și dezinteresată. O să le spun de ce și o să frângă inimi dure de savanți. Am să scriu despre asta și o să mi se dea și mai multe premii, numai că atunci n-o să le mai doresc." („Un Trandafir pentru Ecleziast", Roger Zelazny, *Almanahul Anticipația*, 1993)

Însă odată cu optimismul aerospațial al anilor '60 și banalizarea aparentă a cuceririi Sistemului Solar, se întâmplă un lucru ciudat cu SF-ul și, implicit, cu locul central ocupat de Marte. În acea vreme se credea că în doar câteva zeci de ani întregul Sistem Solar va fi colonizat și că NASA avea trasat foarte clar drumul pe care trebuia să-l parcurgă. Cum colonizarea lui Marte părea complet posibilă în deceniile următoare, iar știința necesară realizării acestui vis părea a fi imediat după colț, scriitorii s-au îndreptat spre alte sisteme solare, spre alte galaxii sau chiar spre universuri paralele.

Planeta Marte a ajuns astfel, dintr-un loc mai mult sau mai puțin real științific, dar foarte viu, în a fi folosită mai mult ca o metaforă. Așa este utilizată de în 1976, în *Proiectul Omul Plus*, un roman care prin personajul principal, un om transformat în cyborg pentru a putea trăi pe Marte, este o meditație despre singurătate, despre ce înseamnă să fii diferit de ceilalți și despre ce face ființa umană pentru supraviețuire.

> „Nu era obosit. Aproape că uitase cum era să fii obosit. Partea organică din el încă mai transmitea anumite cerințe metabolismului, dar oboseala resimțită în oase după un prelung efort nu mai făcea parte din experiența sa de viață. Se așezase pentru că îi plăcea să stea pe o piatră și să privească fix peste valea căminului său. Umbra prelungă a muntelui depășise deja domul și doar vârfurile de pe partea cea mai îndepărtată mai erau încă luminate. Se vedea chiar linia demarcatoare între partea luminată și cea neluminată; aerul rarefiat al lui Marte nu difuza prea multă umbră. Aproape că putea s-o vadă mișcându-se." (*Proiectul Omul Plus*, Frederik Pohl, Ed. Pygmalion, 2003)

La fel de metaforic, Octavia E. Butler scrie în anii '80 seria *Xenogenesis* (*Dawn, Adulthood Rites* și *Imago*), în care puținii supraviețuitori ai cataclismului nuclear care distruge Pământul sunt mutați pe Marte, unde un grup de extratereștri, pentru a salva rasa umană de la extincție,

încearcă să combine genele lor și cele trei sexe cu cele ale ființelor umane. Această serie este un nou prilej pentru Butler de a explora tema rasei, a diferenței dintre sexe și a efectelor evoluției. La fel ca Butler, în *The Forge of God* (1987), Greg Bear folosește Planeta Roșie doar ca un loc în care să fugă puținii supraviețuitori ai Apocalipsei. Iar pentru Ian McDonald, Marte nu este decât un alt loc exotic unde să se desfășoare acțiunea din *Desolation Road* (1988), un roman în genul realismului magic.

Literatura încearcă să atragă știința și tehnologia

După anii de avânt pentru cucerirea spațiului, din motive pe care nu le voi mai dezvolta aici, a venit declinul. În loc să stimuleze science-fiction-ul, acest declin l-a determinat să se retragă și mai mult în fantezii despre timpuri viitoare și planete îndepărtate sau în universuri virtuale.

Această stare de fapt a continuat până în anii 1992-1993, când patru scriitori de hard-SF (Bova, McAuley, Bear și Robinson) s-au hotărât să scoată literatura speculativă, dar poate și pe oamenii de știință din această amorțeală. Primul roman apărut a fost *Mars* (1992) al lui Ben Bova. El face parte dintr-o trilogie (*Mars*, *Return to Mars* și *Mars Life*) aparținând seriei *Grand Tour*, centrată pe căutarea vieții extraterestre în Sistemul Solar. Descoperirile fascinante făcute în cursul expediției pe Marte din romanul lui Bova nu sunt decât motive pentru ca scriitorul să exploreze multiplele consecințe ale interacțiunilor dintre știință și politică.

Lui Bova îi urmează Paul McAuley cu *Red Dust* (1993), roman a cărui acțiune se petrece pe fundalul încercării eșuate a Chinei de a terraforma Planeta Roșie, și care conține multe elemente inedite încă la acea dată: conștiințe artificiale, descărcarea personalității, bio- sau nanotehnologie. Tot în 1993 lui Greg Bear îi apare *Moving Mars* care, ca și *Red Planet*, narează lupta planetei Marte pentru eliberare.

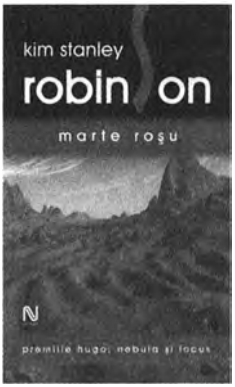

Aceeaşi luptă pentru emancipare domină şi o parte din acţiunea lui *Marte Roşu*, apărută şi ea tot în 1993. Kim Stanley Robinson începe cu această carte trilogia *Marte (Marte Roşu, Marte Verde* – Editura Nemira, 1998 şi *Marte Albastru* – Editura Nemira, 2000) şi scrie ceea ce rămâne chiar şi acum, după părerea multora, opera literară definitivă a colonizării Planetei Roşii. Scrisă desăvârşit, cu personaje extrem de interesante, foarte complexă, trilogia prezintă traseul lui Marte, de la un deşert arid până la o planetă plină de viaţă şi de fiinţe umane: organizarea unei expediţii uriaşe, drumul până la planetă cu toate problemele pe care le presupune, colonizarea şi supravieţuirea într-o atmosferă ostilă vieţii, terraformarea, lupta pentru independenţă. Toate sunt explorate extrem de atent de scriitorul american, paralel atât cu evoluţia umanităţii rămase pe Pământ şi a ştiinţei, cât şi cu cea a colonizatorilor.

„- Şi astfel, am venit aici. Dar ceea ce n-au realizat cei de acasă a fost că, în momentul în care vom sosi pe Marte, vom fi atât de schimbaţi de călătorie, încât nimic din ceea ce ni se spusese să facem nu va mai avea vreo importanţă. Asta nu mai semăna cu o expediţie submarină sau cu colonizarea Vestului Sălbatic, era ceva cu totul nou, iar pe măsură ce Ares îşi continua zborul, Pământul devenea atât de îndepărtat, încât nu mai reprezenta decât o stea albastră oarecare, cu nişte voci atât de întârziate, încât părea că vin dintr-un secol anterior. Rămăsesem pe cont propriu şi astfel am devenit fiinţe fundamental diferite." (*Marte Roşu*, Kim Stanley Robinson, Ed. Nemira, 1996)

Însă nici încercările meritorii ale celor patru nu reușesc să împiedice încetinirea industriei aerospațiale care dispare aproape în totalitate atât în Rusia, cât și în America. Britanicul Stephen Baxter chiar renunță de tot la a mai spera ceva în ceea ce privește explorarea spațiului în universul nostru, imaginându-și cum ar fi arătat o expediție pe Marte dacă președintele Kennedy nu ar fi fost asasinat.

Poate o expediție mai mică va reuși

La sfârșitul anilor '90 și începutul anilor 2000, vine rândul altor autori să-și încerce mâna cu Planeta Roșie. Însă de astă dată, departe de a imagina expediții uriașe așa cum au făcut Bova, Bear sau Robinson, aceștia descriu încercări de a ajunge pe Marte mult mai restrânse și mai concentrate, de multe ori finanțate privat. Această abordare s-a bazat pe conceptul „Mars Direct" al unuia dintre cei mai apreciați ingineri aerospațiali din lume, Robert Zubrin. El scrie o carte de ficțiune, *First Landing* (2002), în care descrie planul său. *The Martian Race* (1999) de Gregory Benford narează organizarea și traseul unei expediții private, după ce aceea guvernamentală suferă un eșec. Iar Geoffrey Landis, cunoscutul scriitor de science-fiction și om de știință de la NASA, a scris mai multe lucrări de ficțiune având în centru planeta Marte, dintre care cea mai cunoscută a fost *Mars Crossing* în 2000, despre o expediție care naufragiază pe Planeta Roșie.

Nostalgie și aproape o depunere a armelor

În ciuda încercărilor singulare foarte reușite, pesimismul cu privire la explorarea spațiului a pus stăpânire pe science-fiction. Astfel, prima decadă a secolului XXI a fost dominată în privința planetei Marte de

scrieri îndreptate spre trecut, nostalgice, fantastice și escapiste. Dan Simmons scrie în 2003 și 2005 *Ilion* (Nemira, 2008) și *Olimp* (Nemira, 2010), aventuri fantastice fabuloase în cel mai pur stil Edgar Rice Burroughs (chiar dacă o scriitură mult mai bună).

> „Indubitabil pe Marte exista viață – viață umană sau post-umană, după cum se părea alături de cel puțin o specie: manipulatorii capetelor de piatră, posibili umani, totuși scunzi și verzi în fotografiile telescopului. Nave cu pânzele albe se deplasau în lungul coastei nordice și prin canioanele umplute cu apă ale lui Valles Marineris [...]. Marte era o văpaie roșie orbitoare de activitate de decalări fazice cuantice, cu linii de flux convergând spre principalul vulcan: Olympus Mons." (*Ilion*, Dan Simmons, Ed. Nemira, 2008)

Kage Baker scrie, într-un stil foarte asemănător cu cel al lui C.L. Moore, *The Empress of Mars* (2010), roman ce face parte dintr-o serie în care Marte este colonizată în secolul XXIV de o companie căreia prea puțin îi pasă de coloniștii pe care îi exploatează.

Aici trebuie făcută o mică paranteză: pe 4 august 2007 a fost lansată de la Cape Canaveral sonda Phoenix, despre care se vorbește în „Împăratul de pe Marte". Sonda care a aterizat aproape de polul nord marțian conținea pe lângă alte multe instrumente și cel mai scump DVD care s-a produs vreodată, menit să dureze cinci sute de ani și pe care se află 161 de romane și povestiri, 63 de obiecte de artă și patru transmisii radio, toate legate de Marte și totalizând 1.43 GB.

Tot în anii 2000, John Varley cu *Red Thunder* (2004) și *Red Lightning* (2006), și Joe Haldeman cu *Marsbound* (2008), *Starbound* (2010) și *Earthbound* (2011) aduc un omagiu literaturii lui Heinlein. Este adevărat că sunt cărți distractive și bine scrise, dar nu sunt până la urmă decât un exercițiu de nostalgie.

2010 este și anul în care Allen M. Steele scrie „Împăratul de pe Marte". Este o poveste plină de nostalgie, ca mai toate cărțile despre Marte din anii aceștia. Dar „Împăratul de pe Marte" pare că încheie o perioadă, chiar mai mult decât „Un Trandafir pentru Ecleziast" a lui Zelazny. Este vorba despre o perioadă de fix o sută de ani (1912–2012), în care literatura SF despre Marte s-a raportat într-un fel sau altul la *Prințesa Marțiană* și în care până și hard-SF-ul avea uneori parfumul fantastic de care erau pline aventurile lui John Carter. Însă nuveleta lui Steele nu încheie de fapt această etapă, la fel cum nici nuvela lui Zelazny nu a făcut-o. Ea doar constată această încheiere și începutul unei noi faze în science-fiction. Însă dacă în 1965, punctul a fost pus de un lucru exterior literaturii, sonda Mariner, acum sunt motive de optimism pentru că schimbarea este adusă chiar din interiorul literaturii speculative.

Schimbarea a început în 2008, cu romanul *The Quiet War* (și continuarea lui, *The Gardens of the Sun* din 2009) al britanicului Paul J. McAuley. Odată cu această carte ia naștere un nou subgen de space-opera, centrat exclusiv pe Sistemul Solar și foarte ancorat în ceea ce se întâmplă pe Pământ în zilele noastre. McAuley demonstrează odată cu această serie că SF-ul nu trebuie nici să se centreze pe planeta Marte și nici să evadeze în Galaxie. Este ireal și absurd să ne gândim că în următoarele mii de ani vom putea evada de lângă Soare, dar Sistemul nostru Solar oferă zeci de variante care mai de care mai profitabile și sute de locuri ce pot naște colonii umane, de la lunile lui Jupiter și Saturn, și până la mii de asteroizi. Multe dintre aceste variante sunt chiar mai ușor de realizat și mai rentabile decât colonizarea Planetei Roșii. De fapt, McAuley chiar descrie în *The Quiet War* distrugerea simbolică a coloniilor de pe Marte, care-i va îndemna vrând-nevrând pe oameni spre celelalte locuri din Sistemul Solar. Odată cu McAuley, space-opera devine, surprinzător, mult mai puțin o modalitate de evadare și mult mai relevantă pentru multe dintre tendințele sociale, biologice, ecologice, științifice care se manifestă în primii ani ai secolului XXI.

Acest tip de space-opera și de explorare a Sistemul Solar, dar și a Pământului zilelor noastre, a fost apoi atât de evident și de potrivit pentru SF-ul actual, încât în numai doi ani a fost rapid adoptat de unii dintre cei mai mari scriitori: Daniel Abraham și Ty Franck sub pseudonimul James S.A. Corey, cu *Leviathan Wakes* (2011) și continuarea acestuia (*Caliban's War*), Alastair Reynolds cu *Blue Remembered Earth* (2012) sau Kim Stanley Robinson cu *2312* (2012). Mai mult, unii dintre cei mai buni și apreciați editori de antologii (Jonathan Strahan sau John Joseph Adams) s-au aplecat și ei spre noul mod de a aborda explorarea spațiului.

Toți acești autori ne prezintă o planetă Marte mult mai „reală", la fel de importantă ca și alte planete, alți sateliți sau asteroizi din Sistemul Solar. Astfel, în seria *Expense* a lui Corey ni se prezintă un Marte aflat pe picior de egalitate cu celelalte două mari puteri: Pământul și Centura de Asteroizi, cu o populație care locuiește sub domuri, făcând eforturi uriașe pentru încălzirea și terraformarea planetei. În lumea creată în aceste romane viața pare că este mult mai ușoară în habitatele de pe asteroizi sau sateliți, decât în cele de pe Marte sau chiar de pe Pământ. În *Blue Remembered Earth* ajungem, după ce trecem prin alte medii extraterestre (oceanele Pământului, Lună, Phobos), pe Marte și vom explora Evolvarium, un peisaj în care mașini ce sunt aproape conștiințe artificiale se luptă pentru supraviețuire printr-o evoluție permanentă, evoluție care uneori produce lucruri surprinzătoare și folositoare omului. Planeta Roșie din *2312* este deja terraformată, independentă și a depășit Pământul în multe privințe, determinându-i pe unii să creadă că ultimul roman al lui Robinson continuă evenimentele din trilogia *Marte*, dar scriitorul a infirmat acest lucru. Însă puterea lui Marte este ținută în balanță de celelalte locuri terraformate din Sistemul Solar. Și cât

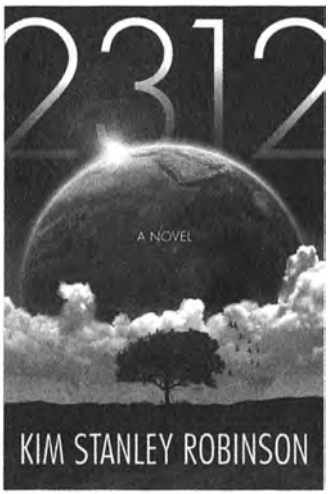

de multe minunății plauzibile creează Robinson în acest roman: Mercur pe care se află un oraș mobil, Terminator, care se mișcă pentru a se afla întotdeauna în afara luminii directe a Soarelui, Saturn unde oamenii trăiesc pe Titan și celelalte luni, și fac surfing pe inele sau Venus, care suferă procese de terraformare violente și radicale.

> „Soarele este întotdeauna doar pe cale de a răsări. Mercur se rotește atât de încet, încât poți merge suficient de repede peste suprafața stâncoasă ca să rămâi înaintea răsăritului; și atât de mulți oameni o fac. Mulți au făcut din asta un mod de viață. Ei merg pe jos, aproximativ spre vest, stând întotdeauna înaintea zilei uimitoare." (*2312*, Kim Stanley Robinson, Ed. Orbit, 2012)

Interesant este că în toate romanele despre care am scris aici, Pământul suferă catastrofa ecologică de care ne temem din ce în ce mai mult. Numai că aceste catastrofe nu au distrus nici Pământul, nici omenirea, ci au oferit ocazia ființelor umane să se desprindă de Pământ, să dispară suprapopularea și au dat imboldul pentru dezvoltarea puternică a științei și pentru descoperirea de noi modalități prin care planeta-mamă să poată fi salvată.

Acest nou curent literar, în același timp și realist, dar și plin de „sense-of-wonder", a fost sprijinit puternic și de editorii de antologii. Astfel au apărut *Life on Mars: Tales from the New Frontier*, editată de Jonathan Strahan, o antologie pentru YA, dar care prezintă colonizarea Planetei Roșii cu toate dificultățile și uneori ororile ei, sau *Edge of Infinity*, în care toate povestirile se petrec în Sistemul Solar.

...Și începutul unei alte călătorii

Aici ne-a adus călătoria de peste un secol pe care ne-a propus-o minunata Planetă Roșie. Am început-o fiind atacați de marțieni sau

având parte de aventuri palpitante într-o lume fantastică și o continuăm, la început de 2013, într-un Sistem Solar mult mai puțin colorat, dar probabil mult mai profund, mai complex și mai interesant. Literatura centrată pe planeta Marte arată în zilele noastre cum nu se poate mai diferit decât acum o sută de ani. Cu toate acestea, ea s-a născut din dragostea unui astronom italian pentru Planeta Roșie și din desenele lui de care s-a îndrăgostit apoi un astronom și scriitor american, iar în acești ani se schimbă tot din dragoste pentru știință, pentru literatură și pentru Sistemul Solar. Această dragoste ne face să privim cu mare optimism viitorul science-fiction-ului, dar ne oferă și speranțe, puțin mai moderate, ce-i drept, pentru explorarea spațiului și pentru a continua să visăm.

SENZORIADA

fragment

Cristian M. Teodorescu

Cristian-Mihail Teodorescu s-a născut pe 19 octombrie 1966, la București. Este fizician și scriitor. A absolvit Facultatea de Fizică Tehnologică la Universitatea București. În 1995 a obținut doctoratul în chimie-fizică la Universitatea Paris Sud, Franța. Între 1991 și 2002, a lucrat în străinătate (Franța, Germania, Anglia). Din 2002, a revenit definitiv în țară, la Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Fizica Materialelor București-Măgurele, unde în prezent deține gradul de C.S. I.

A debutat cu „Strămoșii – o legendă din negura timpurilor", în *Almanahul Scânteia Tineretului*, în 1984. În 1988, primește pentru proza „Dosar 74" Premiul pentru povestire la Consfătuirea Națională, Craiova, 1987. În 1990 participă cu „Pedalați și fiți fericiți" la antologia *La orizont, această constelație*, apărută la Editura Albatros. I se decernează în 2007 Premiul I la Concursul de proză SF Helion pentru povestirea „Kandru".

A publicat antologiile *SF unu*, în 2008, și *SF Doi*, în 2010, la Editura Bastion. Al doilea volum obține Premiul „Ion Hobana", acordat de ASB și SRSFF, și Premiul ARSFAN.

Este membru fondator (2009) și președinte (din 2011) al Societății Române de Science-Fiction și Fantasy (SRSFF).

7. Senzorul de inteligență

În relatarea următoare se va folosi din plin noua vervă scriitoricească a lui Trurl. Într-adevăr, acesta, profitând de timpul liber pe care-l are la dispoziție, își aduce povestea vieții lui până în momentul de față, perfecționându-și, cu această ocazie, și stilul, așa că se poate considera că este posibil să se recurgă în mod acceptabil la vocea personajului Trurl Popescu, măcar pentru acest capitol – mai ales că, așa cum se va vedea, marea parte a acțiunii se va petrece în România.

Scrierea aceasta ar trebui să fie dedicată cuiva, spune Trurl. Sau antidedicată. Mă uit în jurul meu și încerc să găsesc o anume categorie socială căreia să-i adresez cu precădere rândurile care vor urma. Și mă asaltează în primul rând clasa politică, omniprezentă pe toate canalele de informare, grohăind la unison, contrazicându-se doar ca să dovedească cine grohăie mai tare. În scurtă vreme senzorul meu va dovedi că un talk-show politic românesc are exact același nivel de inteligență (dovedit prin analiza corelațiilor vibrațiilor sonore) cu al unei haite de câini vagabonzi sau al unei cocine de porci la ora mesei. Însă cum, în plus, oamenii aceștia nu prea citesc, nu văd cum să îndrept spre ei textul la care muncesc în prezent.

Avem, apoi, clasa afaceriștilor, necinstiți prin definiție, oameni dispuși la orice numai ca să-și asigure conturi cât mai pline, care să le permită micile delicii ale vieții cotidiene, cum ar fi mașini care costă fiecare cât o vilă, cu tot cu piramida aferentă, blănuri, bijuterii, obiecte de artă, amante și alte elemente decorative. Parte din acești oameni sunt inteligenți, chiar educați. Ei fac parte din categoria pe care Cristian Tudor Popescu o definește a „arivistului", aceia care îngurgitează pe nemestecate informația numai și numai în scopul obținerii unor profituri imediate. Sunt oameni care astăzi deschid o firmă de consultanță, mâine încă una de audit, apoi întemeiază o fabrică de pantofi, o firmă de construcții, alta de negoț cu antichități valoroase, închid firma de audit, deschid o întreprindere de construcții-montaj, apoi întemeiază un off-shore de import-export, falimentează fabrica de pantofi, vând acțiunile firmei de consultanță, transformă firma de construcții într-una de distribuție

de produse naturiste și tot așa... Sunt oameni care se pricep la toate, adevăratele motoare ale economiei noastre, ei reprezintă „inițiativa privată" la care ne închinăm ca la sfintele moaște - dar, mai presus de orice, sunt oameni care n-au nici timpul, nici plăcerea să citească. Așa că trebuie să ne despărțim și de ei.

Din nefericire, dragă cititorule, va trebui să lăsăm la o parte, cu argumente similare, tagma profesorimii prețioase care termină câte o facultate de umanioare fără a fi citit în viața lor o carte de la un cap la celălalt, pricepându-se numai la a manipula paragrafe de pe referate punct ro. Nici așa-numiții oameni de știință nu ne interesează, deoarece în institutul de unde provin am avut ocazia să văd cum sunt angajați și cum progresează foarte bine absolvenți de fizică complet necunoscători ai Legii lui Ohm sau ai Principiilor Termodinamicii. Artiștii - haida de! - o adunătură de bețivani prețioși și cu mințile goale.

Nu ne rămâne decât să dedicăm rândurile care vor urma Românului, omului de rând, a doua sau a treia generație încălțată, cel care vorbește cu „aaalo", „naspa", „gâtu-mă-tii", cel în a cărui exprimare silabele „pu" și „lă" (sau la) apar consecutiv cu o frecvență demnă de vreo incantație religioasă. Ție, Române, care debitezi inepții fără să-l asculți pe cel din fața ta, care-ți sufli mucii pe stradă, care grohăi prin tramvai sau metrou la telefonul de ultimă generație, care-ți pui maneaua să-ți zdrăngăne geamurile mașinii de mâna a treia înmatriculată la bulgari (alți proști), ție, Române, care ești coada Europei la capitolul inteligență și civilizație, care n-ai nicio altă scuză că ești așa de pramatie și de fără cuvânt, decât aceea că ești un dobitoc congenital de douăzeci de veacuri încoace - ție, Române, și milioanelor de imbecili plini de fumuri și de vânturi, vouă vă dedic rândurile acestea.

Între descărcarea a două manele din ultimul top pe care să ți le pui pe telefon, Române, poate ar fi bine să vezi și că ești pe ultimul loc din Europa la capitolul „I.Q. ranking", alături de bulgarul care-ți înmatriculează BMW-ul cu rugina acoperită de straturi de chit și de osânza ta de pe ceafă. Eu, Trurl Popescu, am încercat și voi încerca o rușine fără margini că fac parte dintr-un asemenea popor de căcat - dar în rândurile

următoare voi reuși să demonstrez științific că acel clasament (oricât de discutabil ar fi el) este cel adevărat și că tu, Române puturos, ignorant, dar atoateștiutor, ar trebui să-ți iei mobilul, gagica și merțanul și să mergi să spargi semințe în altă parte. Lasă meleagurile acestea unor neamuri mai de treabă, cum ar fi germanii, elvețienii sau austriecii, situați pe locuri fruntașe în ceea ce privește inteligența în Europa.

Am analizat în mod corelat vibrațiile înregistrate în Spania și în Franța, deoarece avusesem multe discuții în contradictoriu cu Marisol privind inteligența celor două neamuri. Ei bine, acum pot spune că Marisol a avut dreptate. Spaniolii îi depășesc ca inteligență pe francezi (mai concret, vorbim de locuitorii Madridului comparați cu locuitorii Parisului), nu cu mult (100 la 99). O mică incursiune la Zürich m-a convins, de asemenea, că elvețienii (și, probabil, și germanii) își merită locul fruntaș în clasamentul inteligenței din Europa, cu un coeficient de inteligență mediu de 104,5. Nu-mi mai rămânea, pentru a valida pe deplin senzorul meu de inteligență, decât să testez și extrema cealaltă a spectrului, adică nefericitele țări România și Bulgaria. Din motive lesne de înțeles, am ales-o pe cea dintâi.

Recunoști românii imediat ce-i vezi prin aeroporturi. Aproape că nu trebuia deloc să luăm seama la numărul porții la care urma să aibă loc îmbarcarea pentru cursa Tarom, că pașii ne erau conduși în mod automat de amănunte inconfundabile, cum ar fi câte o siluetă de mascul obez îmbrăcat în costum de firmă și cu pantofi ascuțiți, însoțită de câte o pițipoancă fardată strident, debitând trivialități cu ochii după posesorii de coaie și bani din jur, sau invariabilele treninguri albastre cu dungi galbene și roșii cu niște mutre tâmpite montate pe post de apendice superior, sau băbuțele aiurite șchiopătând înhămate la sacoșe din cel mai ordinar plastic, sau copii isterici, supraponderali. Bine imersați în toată această menajerie, am răsuflat ușurați atunci când s-a anunțat îmbarcarea, asistând la formarea instantanee a unei înghesuieli diforme de corpuri care-și împărțeau ghionți și invective, ca și când obositul Airbus s-ar fi hotărât brusc să părăsească Aeroportul Charles de Gaulle fără prețioasele lor cărnuri.

Aveam locuri la „Business", dar am fost mutați la „Economy" fără prea multe explicații, era vorba de o „delegație oficială". (Încercând să

aflu mai multe detalii, un steward deșirat cu ochii apropiați mi-a explicat: „Hai, valea, dom'le, de aici, ce nu pricepi de vorbă bună, vrei să te dau jos?", iar Marisol m-a tras repede după ea, spre coada avionului.) Așa că ne-am pomenit pe două locuri din mijloc, pe rânduri diferite, eu înghiontit de o doamnă corpolentă și puțind a parfum prost în stânga, un preot nespălat în dreapta, ceea ce a fost un prim ghinion în această călătorie.

Pe scaunul din fața mea scria:

> Vă rugăm prindeți-vă centurile de siguranță
> Vesta de salvare se află sub scaunul Dvs.
> Nu scuipați coji de semințe pe jos
> Dumnezeu să vă binecuvânteze

După ce s-a anunțat că s-a terminat îmbarcarea, am fost invitați să ne ridicăm în picioare și să spunem *Tatăl Nostru*. Ceea ce, de rușinea pasagerului din dreapta mea, am făcut și eu, schițând și un început de cruce ortodoxă, în timp ce restul pasagerilor executau această operațiune cu emfază, apăsat, ca să fie văzuți chiar și de Clapauțius din punctul O.

Și în discursul căpitanului (preot căpitan Alungulesei) s-a făcut în mod repetat aluzie la cele sfinte și am fost sfătuiți să ne rugăm Domnului și să facem călătoria cu El în gând și cu smerenia necesară. Am luat loc și ne-am prins centurile de siguranță. În buzunarul din față, în locul cataloagelor obișnuite (Swarovski, Chanel, Samsung) am găsit o ediție prescurtată, dar cu imagini, a Noului Testament și un catalog de obiecte bisericești. Spre sfârșitul călătoriei, o privire insistentă a preotului din dreapta mea chiar m-a determinat să cumpăr o cruciuliță din argint, sfințită de Cuviosul Ierarhie Pravoslavnicul de la biserica Sfântul Dimitrie cel Nou din Tecuci.

Mâncarea din avion - de post, că era vineri.

De-a lungul călătoriei, după ce s-a distribuit mâncarea, vocile s-au dezlegat și Românii au început să cuvânteze cu toții, fiecare încercând să-l acopere pe cel din jur și cu toții să acopere chirăiturile isterice ale unor plozi sau cearta între două cucoane care se pare că aveau de

împărțit onorurile unui aceluiași domn (el dormea sau probabil că se prefăcea). S-a format și o coadă lungă la veceul dinspre care în curând au început să ne asedieze mirosuri nu foarte atrăgătoare, ca și când unii dintre pasageri ar fi așteptat câteva zile în șir ca să-și poată deșerta intestinul gros în cursa Tarom de București.

A trebuit să răspund câtorva platitudini ale vecinei mele din stânga, de genul „piloții români sunt cei mai buni piloți din lume", „francezii e cel mai antipatic popor din lume", „ce dracu' caută toți ăștia la Paris" (ăștia fiind restul pasagerilor). Până la urmă, doamna văzând că nu prea am chef de conversație, m-a lăsat în pace și s-a întors să sporovăiască (adică să răcnească) cu proaspăta ei cunoștință situată cu două rânduri mai în spate.

Activasem, pe furiș, calculatorul în momentul acela, iar prima eșantionare, de o mie de secunde, a dat un rezultat la care mă așteptam întrucâtva: 91. Iar aceasta, am gândit cu tristețe, reprezintă un fel de cremă a societății românești, aceea care călătorește la Paris.

– Efectuăm un experiment științific, draga mea, i-am spus lui Marisol seara, în hotelul Marriott, în timp ce ea încerca să afle algoritmul după care se aprind și se sting lămpile din cameră, iar eu să determin televizorul să funcționeze. În seara aceea n-am avut apă caldă, se spărsese o țeavă. Iar toată noaptea pe hol a fost o agitație continuă - când am telefonat la recepție să întreb ce se întâmplă mi s-a servit din nou cuvântul magic „delegație oficială".

Parlamentul României este umbrit acum de Catedrala Mântuirii Neamului Românesc. Am vrut să vizităm acest obiectiv care era încă în stadiul de proiect atunci când am părăsit România, însă am aflat că nu se poate intra decât în grupuri organizate. Te duci dumneata la parohia de cartier, te înscrii la preotul dumitale și veți fi programați în maximum două luni. Și dacă sunt din străinătate? am întrebat. Unde stați, la hotel? La hotel. Atunci întrebați acolo. Orice hotel organizează vizite la Catedrală.

Am mai urmărit câteva talk-show-uri la hotel, deoarece ploua, am mers cu taxiuri în care am ascultat manele, am luat masa de prânz la Carul cu Bere, rezultatul general fiind un coeficient de inteligență 89,5. Marisol m-a întrebat în repetate rânduri când ne întoarcem. Se săturase,

fusese agresată pe stradă: unul o ciupise de fund, o femeie scuipase în fața ei și o blestemase, iar altul îi făcuse un semn obscen. Și nu petrecuse mai mult de un sfert de oră pe străzile Bucureștiului. I-am spus că planificasem să stăm cam o săptămână, dintre care două zile în București, una la Constanța și vreo trei-patru zile să mergem prin țară, prin nordul Moldovei și prin Bucovina, de exemplu.

– Ce se poate vedea acolo?

– Niște mănăstiri de prin secolul al XV-lea.

– Nu te-ai săturat de toată religia asta a lor?

– Sunt creștini, ca și tine.

Iar eu o consideram pe Marisol destul de credincioasă. Însă este foarte adevărat că, atâta vreme cât catolicismul sau protestantismul păstrează o anumită aură de noblețe sufletească, de discreție chiar și în catedralele lor supradimensionate, de bun gust la urma urmei – ortodoxia asta a noastră, a românilor, se manifestă îndeosebi prin exacerbarea unor semne exterioare de prost gust, cum ar fi mătăniile sau crucile largi efectuate în fața bisericilor, megafoanele instalate care transmit slujbele dinăuntru, beculețele colorate sau acel Doamne-ajută folosit acum de toți românii în chip de salut. Poporul român este singurul din Univers la care cele mai frecvente cuvinte sunt Dumnezeu și pula. Românul sau românca la momentul *t* se căiește și se roagă, iar la momentul *t + 2 minute* fură, înjură, necinstește sau minte. Inima românului este ca un cur, a spus Horia-Roman Patapievici acum vreo trei decenii, șocându-și contemporanii. Nu, stimabile, n-ai avut inspirație deloc, îi spun în gând lui Patapievici. Dacă ziceai „creierul românului este ca pizda unei curve aflate în comă alcoolică", mai veneai de acasă. Iar lui Marisol îi spun:

– Iar mâine vreau să merg pe la institut.

– Nu vin cu tine, spune ea. Nu merg nicăieri. Rămân la hotel. Nu-mi place aici.

A doua zi am norocul să nimeresc la un Consiliu Științific la institut, o adunare unde – iarăși – fiecare vorbește fără să asculte ce zic ceilalți. Prilej ideal să-mi activez senzorul și să obțin rezultatul de 92,5. Cred că mai mult de atât nu se poate obține în țara asta. Așa-zișii oameni de

știință dintr-unul din cele mai performante instituții din România sunt sub nivelul suporterilor lui Atlético și aproximativ la același nivel ca suporterii lui Real Madrid. Mă conversez cu câțiva din foștii colegi, cam toți sunt la curent cu aventurile mele din ultima vreme (nu și cu ultima invenție pe care o port în geantă) și, cum se pare că nu prezint cine știe ce interes din punct de vedere financiar, mă tratează cam cu sictir, obținând o medie de 91,75.

Ajuns la hotel, n-o mai găsesc pe Marisol. O sun și-mi răspunde un „aaalo" grohăind; emitentul acelui sunet este modelul de-acum binecunoscut, îl și văd: cu siguranță are vreo 150 kg, craniul ras sau tuns perie, trei rânduri de perne la ceafă, lanț de aur și este îmbrăcat în negru.

– Gherțane, spanioloaica ta-i la mine. Ne vedem la 6 în spate la Cocor să vedem ce dai și cum. Dacă-ți vine vreo idee să chemi potera, tu o încurci primu', că gaborii e de-ai noștri. Mă suni când ești acolo. Hai pa.

După primele secunde de zăpăceală și disperare, emisfera mea cerebrală stângă pune stăpânire pe situație și analizează. Unu, trebuie să aflu dacă într-adevăr n-are niciun rost să alertez organele de ordine. Sun la recepție și explic că sunt îngrijorat de faptul că soția mea n-a apărut și că vreau să apelez la poliție. Sunt sfătuit să fac acest lucru, însă nu din incinta hotelului și în niciun caz să nu amestec hotelul sau personalul lui în toată această chestie. În cazul în care vreun polițist le calcă pragul, se vor vedea nevoiți să mă evacueze imediat. După care urmează imediat un sfat, rugați-vă, urmat de un reproș: când ați fost la biserică ultima dată?

Îl sun pe Dumitrescu, eternul pensionabil, fostul meu coleg de birou de la institut. De data aceasta, lui îi explic întreaga situație și-i cer sfatul.

– Are dreptate borfașul cu care ai vorbit, poliția este cu ei. Lucrul ăsta se știe de mult. Nu că poliția ar fi coruptă sau anumiți polițiști sunt cumpărați de clanurile mafiote. Este mai simplu, în momentul de față toți membrii Poliției Române fac parte chiar din aceste clanuri. Demascări sau arestări se mai produc numai când apare vreun conflict între grupurile mafiote. Însă dușmanii tuturor mafioților și organelor lor de pază sunt oamenii care nu fac parte din categoria lor și, în special, străinii – iar printre aceștia, mai cu seamă, trădătorii de țară și de neam, adică românii

care au emigrat în străinătate. Iar, dacă mai ești și ateu, nu te văd deloc bine. Apropo, n-ar fi rău ca în asemenea cazuri să contactezi un preot.

– Nu înțeleg de ce-mi spui asta.

– Ești în urmă de tot cu știrile. Mare parte din răpiri și din traficul de persoane se face nu numai cu aprobarea tacită, ba chiar cu sprijinul Bisericii Ortodoxe. Așa cum Vaticanul vostru spală bani, Patriarhia noastră se descurcă și ea cum poate ca să facă rost de fonduri. Mai multe nu-ți spun, nu este un secret pentru nimeni că telefoanele sunt ascultate în țara asta.

Așadar, sunt lămurit. Cer să vorbesc cu directorul institutului și-l solicit să-mi dea aprobare să lucrez peste noapte, cu acces liber în laboratorul de microelectronică, în camera curată și în laboratorul de senzori de gaze. Dacă este de acord – și n-are cum să nu fie – vor profita și ei de pe urma unei descoperiri pe care trebuie s-o finalizez cât se poate de repede, este o chestiune de viață și de moarte.

– Poate ai timp mâine să-mi povestești și la ce lucrezi. Ai găsit vreun perpetuum mobile, vreo modalitate de a determina femeile să gândească (este misogin, tocmai a divorțat a treia oară). Oricum, să-ți ajute Dumnezeu.

Apoi închiriez o mașină, o iau pe cea mai scumpă, deoarece poate atinge 100 km/h în vreo șapte secunde și mai are și o sonorizare de vreo 3000 W, cu subwoofere sub scaune și în portbagaj, capabilă să se audă în tot cartierul Ferentari la miez de noapte. La ora șase și un sfert sunt sunat de mafiotul grohăitor de pe telefonul lui Marisol, care-mi spune simplu:

– Dacă nici mâine la 1 nu ești acolo, ți-o futem.

Și-mi spune și valoarea răscumpărării la care s-au gândit ei, 500 000 de ,,ieuroi''. Îi spun că n-am acești bani și nici nu-i voi avea în viitorul apropiat, dar că, orice s-ar întâmpla, ne vom vedea mâine. Cititorule, din orice țară ai fi, dacă ai fi auzit vocea aceea grobiană, tonul cavernos, unda inexplicabilă de bădărănie care emana dinspre telefonul la care vorbeam, totul pe fondul unui interior de hotel așa-numit de lux, însă de prost-gust autentic, unde mocheta roșie face burți și ajutorii de băgători de seamă te privesc ca și cum ai fi gata oricând să șterpelești

ceva, îți vei da seama că labagiii ăștia n-au nicio șansă în fața Istoriei, că vor fi evitați de neamurile civilizate până când vor ajunge să se spintece între ei, iar duzina de pitecantropi supraponderali cu creieri de limacși vor fi pur și simplu luați și împăiați pentru Muzeul Ororilor Naturale.

Cu aceste gânduri, încarc bagajele în mașină, instalez aplaudacul pe scaunul din dreapta, părăsesc hotelul și plec spre institut, spre Măgurele. Circulând ca melcul în urma unui tractor care nu mă lasă să-l depășesc pe drumul plin de hârtoape și canalizări deschise spre „metropola fizicii românești", reevaluez principiile după care urmează să lucrez în seara și noaptea aceea.

În fiecare moment inspirăm cam o sută de molecule de gaz care au fost prezente în ultima răsuflare a lui Albert Einstein sau Niels Bohr, ceea ce înseamnă că și ultima răsuflare a lui Bohr a conținut cel puțin tot atâtea molecule din ultima răsuflare a lui Einstein. În cazul nostru, înseamnă că dacă Marisol respiră pe undeva pe la 10 km de aici, cam 1 litru de aer pe secundă, conținând vreo 3×10^{22} molecule pe secundă, fluxul de molecule din respirația ei ar trebui să fie de cam $2{,}5 \times 10^{9}$ molecule pe centimetru pătrat și secundă la distanța de care vorbim. Presupunând că Marisol emite propriii ei feromoni într-o proporție de 1 ppm în aerul pe care-l expiră, aceasta înseamnă că aș putea detecta cam 2 500 de molecule feromonice pe secundă, folosind un cip de 1 cm^2; iar aceasta este dimensiunea cipului din senzorul de feromoni pe care l-am purtat la San Francisco și de care nu m-am despărțit niciodată de când am găsit-o pe Marisol.

Ajuns la institut, citesc distrat un e-mail de la Clapauțius, în care-mi povestește cum multă vreme (adică ore în șir) s-a temut că Amanda este numai o materializare a creierului lui obosit, dar că a avut în repetate rânduri ocazia să-și dea seama că este cum nu se poate mai reală. Clapauțius este un pudic (școala de la Stanford), cu toate acestea aruncă vreo câteva amănunte incitante despre cum este să faci dragoste în imponderabilitate, în centrul Piramidei, în punctul O, cu cel mai superb exemplar feminin care a existat vreodată în mica noastră lume. Mai povestește și de temerile pe care le-a avut că, odată ce va depăși punctul O,

Amanda se va dematerializa, însă că acest lucru nu se întâmplase, sunt vii amândoi și cum nu se poate mai fericiți și se îndreaptă spre casă. Va urma, probabil, o perioadă în care nu vom mai putea comunica astfel cum am făcut-o când el era în vecinătatea Paradisului aceluia – iată, deja nu mai are semnal la telefon, iar din toate posturile de televiziune acum nu mai prinde decât Trinitas TV.

Îi răspund pe un ton cam acru că sunt în România și că am necazuri, mi-au răpit-o pe Marisol și acum pun la punct un dispozitiv prin care s-o regăsesc. După care scormonesc în bagajul ei după toate desuurile sau dresurile purtate, rujul de buze sau periuța ei de dinți. Introduc toate aceste obiecte într-o etuvă etanșă, le încălzesc la 42°C, temperatură care permite degajarea moleculelor feromonice fără a le altera.

Mențin încălzirea cam trei ore, timp în care mai calibrez programele de ritmuri ale aplaudacului, reducând plaja de valori pentru coeficienții de inteligență care pot reacționa la aceste ritmuri între 82 și 89 – și găsind câțiva algoritmi de intensificare a efectului de anihilare volitivă. Recuperez gazul în care am încălzit desuurile lui Marisol, îl condensez, apoi introduc gheața într-un analizor molecular, urmând a identifica tipurile de molecule. Până la ora 3.45, bazându-mă și pe experiența preliminară din laboratoarele din Sunnyvale, reușesc să pun în evidență 2 487 molecule (dintre care de 198 știam deja, fiind folosite în experiențele preliminare de acum doi ani). În restul timpului, până pe la 7 dimineața când apar femeile de serviciu, reușesc să-mi recalibrez senzorul de feromoni pentru a reacționa la toate moleculele nou detectate. Am realizat, de fapt, un ogar, un ogar cu un nas ultrasensibil. Senzorul este amplasat pe un suport vibrațional, care-i schimbă orientarea (ca să analizeze fluxul provenind din mai multe direcții), iar semnalele analizate sunt trimise spre un dispozitiv GPS, permițând vizualizarea azimutului dinspre care sosește emisia de feromoni.

Fără nicio surpriză, direcția pare a fi înspre exteriorul Bucureștiului, spre sud-est de locul în care mă aflu.

Mă grăbesc să plec, ca să nu dau ochii cu directorul sau cu vreunul din foștii mei colegi. Parchez mașina pe un loc viran și mai fac acolo câteva

ajustări. Conectez aplaudacul la instalația de sonorizare a mașinii: frecvențele produse de programul lui se aud, într-adevăr, foarte tare, sub forma unor bubuituri pe care un creier normal nu le poate suporta în același habitat. De asemenea, inițializez rapid o aplicație care, pe sistemul de tip GPS, bazată pe eșantionări în timp și presupunând că spectrul nu este în mișcare, permite localizarea sursei cu o precizie cu atât mai mare, cu cât au fost efectuate mai multe eșantionări în locuri diferite.

Este 8 și jumătate dimineața, admir răsăritul de soare la Măgurele amintindu-mi de multe dimineți după nopți petrecute prin laborator, în care răsăritul acela, cețurile roșcate, lumina aceea violacee mă amuțeau de uimire, fiind singura satisfacție pe care Natura o oferea unui amărât de cercetător după o noapte de insuccese. GPS-ul indică sursa emisiei, adică pe Marisol, ca fiind localizată undeva pe o arie de mai multe zeci de kilometri pătrați, un triunghi aproximativ cu vârfurile în sudul Bucureștiului, Giurgiu și Oltenița. Pornesc mașina, așadar, nu spre București, ci îndepărtându-mă de institut pe drumul care leagă Măgurele de Jilava. După câțiva kilometri parcurși, triangulația este mai precisă, acum zona de emisie probabilă pleacă de la Jilava, acoperă localitățile 1 Decembrie, Adunații Copăceni, Grădiștea, Vidra și Berceni. Așa cum bănuiam, baza de operare a clanului mafiot nu era în București, ci undeva la periferia capitalei, unde probabil autoritățile sunt chiar mână în mână, pe față, cu bandiții.

La intersecția cu șoseaua care duce spre Giurgiu, triangulația se rezumă la a-mi acoperi satele Vidra și Sintești. Drept care, cotesc spre Giurgiu, apoi imediat spre Vidra și, apropiindu-mă de Sintești, constat că Marisol este probabil acolo. Măresc rezoluția GPS-ului, până când acesta îmi arată unul din noile și frumoasele palate pe care românii de acolo și le-au construit în această localitate. Încetinesc mașina și identific, mergând la pas, palatul cu pricina, oprind la numai vreo douăzeci de metri de poarta lui.

Privesc, atât în oglindă, cât și în cele patru camere de luat vederi orientate spre înapoi, spre palatul unde este închisă Marisol. La un moment dat, emisia crește - semn fie că Marisol s-a trezit, fie că vreun

ticălos a încercat să-i facă ceva. Este aproape ora zece, nu mai pot rămâne aici fără să fac nimic.

În scurtă vreme, de pe scările de marmură ale palatului coboară acela cu care m-am conversat în două rânduri. Este îmbrăcat într-un combinezon vișiniu și are un toc de revolver la brâu. La un moment dat, mi se pare că se îndreaptă spre mine, dar cineva îl strigă și-i ordonă să scoată mașina.

Porțile palatului culisează singure și un Hummer alb iese scrâșnind din cauciucuri. Omul meu vișiniu coboară, lasă portiera deschisă, din mașină se aude hăulind Jean de la Craiova (mi se pare) în duo cu Edy Talent. Mai apare încă un autohton, mai bondoc, într-un costum negru, cu o sticlă de ceva din care amândoi se înfruptă cu mare poftă, râgâind laolaltă. Un al treilea român li se alătură, acela este probabil șeful, deoarece este îmbrăcat mai neglijent, cu un sacou de firmă, un tricou cu cap de mort, are o coafură cu șuvițe pe cap și un fular roșu. Manelele sunt date mai tare, iar cei trei savurează acest moment unic al dimineții, parcă încep să și danseze, nebăgând de seamă cum mă apropii în marșarier.

Un lucru care lipsește cu desăvârșire manelelor, dacă este să le comparăm cu rockul sau muzica house, sunt bașii. Este ceea ce am de gând să le ofer acum. Activez aplaudacul conectat la stația mașinii, dau sonorul la maximum păstrând motorul mașinii pornit, apoi deschid portiera și alunec sub mașină, apoi în șanț, de unde privesc scena.

Cei trei maneliști schițează niște figuri un pic surprinse, apoi rictusurile mulțumite le arată că sunt plăcut impresionați de bașii produși de cealaltă mașină. Nu-i intrigă faptul că acea mașină cu tobele și infrasunetele acompaniindu-le manelele a ajuns acolo, lângă ei, probabil că o consideră o surpriză a vreunui prietenar de-ai lor. În orice caz, în câteva minute noua muzică atrage foarte multă lume în jurul celor două mașini, românii au sosit cu sticlele necesare pentru a potența atmosfera, cam jumătate dansează pe ritm, unii chiuie când și când. Recunosc și doi cetățeni în uniforme de polițiști, veselia este în toi, așa că ocolesc proprietatea și sar gardul prin partea opusă străzii, trezindu-mă într-o ogradă plină de fiare vechi și diverse alte resturi.

Intru în palat pe ușa din dos, iar GPS-ul mă conduce spre primul etaj, pe care-l accesez pe o scară largă, din marmură. Palatul pare pustiu, cred că toți sunt afară, la petrecerea ad hoc. Pașii îmi sunt complet amortizați de covorul gros, cu verde și mov. La primul etaj sunt cam cincisprezece dormitoare, dintre care la unele ușa este deschisă, lăsând la vedere interioare luxoase și de cel mai desăvârșit prost gust, unde tapiserii cu lei și tigri coexistă cu mobilă stil Louis XV, iar îngerași din gips se holbează dintre piese de mobilier ultramoderne, dar scumpe. Unul-două tablouri înrămate prezentând peisaje din Delta Dunării sau de pe la Sinaia completează atmosfera.

Miroase a român peste tot. Parfum scump amestecat cu sudoare.

Iat-o pe Marisol.

Zace îmbrăcată într-un capot înflorat, oribil și acesta. Este legată și are ochii întredeschiși, pare să nu mă recunoască. O strig în șoaptă, îi vorbesc în spaniolă, în zadar. Au drogat-o, trebuia să mă aștept la asta.

Folosind un cutter pe care mi l-am strecurat în buzunar în ultimul moment când am plecat de la institut, o eliberez și reușesc cu greu să o ridic pe umăr. Cu picioarele tremurând, ies pe holul palatului și încep să cobor scara. În josul scării, văd o romăncuță de vreo cinci-șase ani, care mă privește cu ochi negri, sclipitori. Îi fac semn cu degetul la buze:

– Șșt, să n-o trezim pe fata asta. Nu se simte bine, trebuie dusă la spital.

Ne privește fără să înțeleagă, apoi își dă seama brusc:

– Tatăăă! începe să strige.

Aleargă spre intrarea din față, probabil ca să întrerupă activitatea adulților care se distrează atât de bine.

– Tatăăă!...

Cu Marisol pe care n-o mai pot ține pe umeri și trebuie s-o iau în brațe, fug spre ieșirea din spate. Realizez, într-o secundă, că romăncuța aceea micuță are probabil un IQ mult mai ridicat decât al celorlalți, de aceea ritmurile aplaudacului n-au reușit s-o subjuge, ca pe ceilalți.

Ne ascundem într-o magazie sordidă, un fel de bucătărie de vară plină cu oale și resturi, un loc de o mizerie inimaginabilă. Întrebarea este, îmi spun, în câtă vreme puștoaica aceea va reuși să-i întrerupă pe ceilalți și

să-i aducă în stare de alarmă? Ce șanse aș mai putea avea? Singura mea armă este aplaudacul și sunetele pe care le poate scoate el, dar pentru asta ar trebui să pot ieși din curte și să ajung la mașină. Mi-a fost greu să escaladez gardul și singur este exclus să pot fugi târând-o pe Marisol.

– Marisol, iubita mea! Trezește-te, *soy yo*, Trurl! *Despertarse, mi amor!*

Geme. Îi lovesc obrazul, îi dau palme ușoare, apoi din ce în ce mai puternice. Pare să-și revină în simțiri după câteva minute, însă este deja prea târziu. Sesizez cum s-au oprit manelele și bașii produși de aplaudac, cum o liniște nefirească s-a așternut peste tot, sesizez undele celor care se îndreaptă spre noi, atât prin casă, cât și înconjurând-o prin lateral.

În curând îi văd, unul le dă ordine cum să se împrăștie și pe unde să caute prin curtea înțesată de fiare vechi și grămezi de moloz. Unii țin la vedere săbii, alții crose de baseball sau pistoale cu gaz. Cei doi polițiști arămii se îndreaptă spre magazia noastră. Va trebui să găsesc ceva, să-mi negociez eventual invenția, modul în care pot anihila personalitatea doar prin vibrații sonore, doar le-am făcut și demonstrația pe viu. Dacă vreunul din ei gândește la ora asta, ar trebui să sesizeze că-i pun la dispoziție o modalitate să-și anihileze de la distanță orice posibil adversar.

Așa că mă decid să ies din ascunzătoare, cu mâinile ridicate.

– Aici sunt! strig. Nu mai căutați, mă predau!

Cei doi polițiști suflă în fluiere și-i cheamă pe toți. Simt cum sunt înconjurat, dar plusez, înaripat de curajul disperării:

– Nu sunt înarmat, nu aveți de ce să vă temeți! Hai, veniți încoace! Am ceva pentru voi!

Însă ei se apropie cu din ce în ce mai multă teamă, privind mai mult în sus. Simt o undă pulsatorie de frecvență foarte joasă. Mă simt captiv în această pulsație sonoră, însă ceilalți probabil că se simt și mai rău, pentru că văd cum încep să dea înapoi. Marisol iese clătinându-se și ea din ascunzătoare și se lipește de mine. Tremură, a transpirat.

Sunt vreo douăzeci, mulți dintre ei foarte solizi și n-aș fi avut niciodată vreo șansă să le scap. Însă ei par să nu știe asta, pentru că privirile li se umplu de groază, apoi îngenunchează cu toții, îndepărtându-se la vreo douăzeci de metri, privind în sus și făcându-și semnul crucii.

– Trurl! *Mira*! strigă Marisol.

Într-un târziu, observ și eu piramida zburătoare care levitează apropiindu-se totuși vertiginos. Uruitul acela devine apocaliptic, ne astupăm urechile - în zadar. Piramida albastru-închis trece pe deasupra noastră și aterizează fără niciun zgomot audibil, însă într-un vacarm infrasonor, între noi și clanul palatului din Sinteşti.

– Numai prostii faceți, imediat ce vă las singuri, spune Clapauțius din spatele trapei deschise. Urcați repede, ce mai așteptați?

Mare porcărie și România asta, spune Marisol și cu toții o aprobăm. Inclusiv Amanda.

Amanda. Ochii negri, părul lins, extrem de lung, figura multidimensională, buzele cărnoase, trupul de statuie.

Amanda.

Amanda.

8. Mai am un singur dor

Profitând de faptul că toată suflarea din Sinteşti s-a bulucit la biserică, aterizează lângă mașina închiriată de Trurl și recuperează, în ordinea priorităților: (i) laptopul lui Trurl, cu senzorul de inteligență și programele de analiză aferente; (ii) aplaudacul și interfața lui de comunicare cu stațiile de sonorizare; (iii) bagajul desfăcut al lui Marisol. Bagajul lui Trurl este de negăsit: fie și l-a uitat la hotel, fie a ajuns printr-unul din celelalte palate ale Sinteștiului.

– Dar nu cred, românii nu fură atât de aproape de domiciliul lor, spune expert Clapauțius. Și acum unde mergem?

Decolează și în curând se face simțită o plăcută stare de imponderabilitate, care le induce lui Trurl și Marisol o mult așteptată liniște.

– Oriunde, plecăm din țara asta nenorocită, propune Marisol.

– Mi-ai promis că mergem undeva la mare, spune Amanda.

– Pare-mi-se că oricum voiai să ajungi și la Constanța, nu-i așa, prietene Trurl? Așa că mergem la Constanța. Îți vezi și tu încă o dată orașul copilăriei, Amanda vede și ea marea pe care și-o dorește, iar de acolo plecăm direct spre State.

Marisol pufnește de dezgust.

– Plus că, mai spune Clapauțius, chiar mă interesează dacă nivelul de inteligență este atât de jos peste tot în România sau numai în București. Constanța ar fi un loc ideal să încercăm din nou.

– Cum vrei tu, spune Trurl. Dar, sincer să fiu, aș încerca undeva mai departe de București, prin Moldova sau Ardeal...

– Județul Constanța a dat și un președinte României, despre care lumea este de acord că este cum vrei tu, numai idiot nu, reia Clapauțius. Tot la Constanța s-a format și un alt geniu al acestor meleaguri, Ilustrul Constructor Trurl.

– Te rog să mă scutești de bătaia ta de joc.

– Vorbesc serios, dragii mei, spuse din nou Clapauțius. Amanda îl sărută, iar lui Trurl i se frânge inima. Nu mai vorbesc de fascinația pe care Marea Neagră a exercitat-o asupra lui Mihail Eminescu. Dacă promisiunea pe care i-am făcut-o Amandei când ne aflam la vreo 250 de milioane de kilometri de aici nu vă ajunge, măcar din respect pentru Eminescu ar trebui să vă doriți să mergem într-acolo. Însă nu văd de ce încerc acum să vă conving, eu sunt Constructorul și căpitanul acestei nave până una-alta, iar decizia mea a fost luată.

Lui Marisol îi trece supărarea destul de repede și tot restul drumului până la Constanța, aproximativ pe deasupra singurei autostrăzi demne de acest nume din România, îl strânge în brațe pe Trurl murmurându-i „Eroul meu, salvatorul meu, ai fost genial cum ai reușit să mă găsești și să anihilezi brutele acelea...“ Însă, cu toată apropierea ei și cu toată imponderabilitatea, Trurl nu-și mai poate dezlipi ochii de la Amanda, în timp ce Clapauțius tot analizează pe toate fețele istoria lor comună: feromonii Amandei i-au permis lui Trurl să-și realizeze prima invenție și s-o găsească pe Marisol, starea acesteia de nervozitate de la Paris le-a permis să identifice Antena - Coloana Infinitului, ceea ce apoi l-a stimulat

pe el să afle de existența punctului O, unde a regăsit-o pe Amanda. Și nu poate tăgădui cum vede că Trurl se îndrăgostește de Amanda pe minut ce trece. Complicată este viața aceasta, își spune în loc de orice altă concluzie Clapauțius și aterizează în Piața Ovidiu din Constanța.

După primul moment de extaz religios, Clapauțius explică cetățenilor îngenunchează cine este el, de fapt: nu sunt Iisus sau vreun arhanghel, sunt doar Marele Constructor Clapauțius, m-am întors cu viață din cea mai lungă călătorie întreprinsă vreodată prin Sistemul Solar; iată, el este prietenul meu, Constructorul Trurl, care a copilărit aici, în Constanța, și acum s-a întors să-și revadă orașul tinereții sale. Iar doamnele sunt soțiile noastre, Amanda și Marisol.

Incredibil de repede, își face apariția o echipă a televiziunii constănțene care începe să-i pună întrebări prin intermediul unei dudui blonde și cam corpolente:

– Mulți au asemuit nava dumneavoastră unui OZN. Nu seamănă în nici un fel cu vreo altă navetă sau capsulă spațială. Ne puteți spune cum funcționează?

– Vă referiți, probabil, la faptul că nu este deloc aerodinamică. Nu am simțit nevoia acestui aerodinamism pentru călătoria în spațiu. Am simțit însă nevoia ca această navă să aibă forma unei piramide. Pentru orice eventualitate, aveam și o capsulă minusculă, destinată reintrării în atmosferă. Numai că anumite tehnologii la care am avut acces când m-am apropiat de punctul O mi-au permis să pun la punct încă din timpul călătoriei un cu totul alt principiu de propulsie, despre care sper să înțelegeți că nu pot da detalii în momentul acesta. Dacă OZN-urile există, cu siguranță folosesc acest nou principiu.

Între timp, Trurl își pune din nou în funcțiune senzorul de inteligență, ajutat de Marisol și de... Amanda.

– Ce veți face în continuare?... Vreau să spun, noi, românii, vom putea trage vreun folos de pe urma invențiilor dumneavoastră? Sunteți totuși amândoi fiii acestei națiuni și ar fi cazul să vă gândiți și de unde ați plecat.

– Vă spun cinstit: deocamdată, nu. Dacă aș avea din nou câteva miliarde de dolari de investit, aș face-o aici, fiți fără grijă. Însă, după cum

probabil că știți, expediția mea spațială ne-a costat toți banii pe care-i aveam, ba încă suntem datori în momentul de față. Colegul meu Trurl a trebuit să se angajeze ca tehnician la Paris ca să poată supraviețui. Pe de altă parte, trebuie să vă spun și acest lucru: într-o Românie habotnică religios, unde Biserica și clanurile mafiote domnesc mână în mână, niciun om de știință cum suntem noi nu s-ar simți înțeles sau încurajat în vreun fel. Schimbați-vă mentalitatea, frați români, epoca obscurantismului a trecut!

– Să înțeleg că sunteți ateu?

– După ce ai trecut prin punctul O, nu mai poți fi ateu, nici credincios, ești altceva. Vă spun un lucru simplu: dacă lui Dumnezeu nu i-ar plăcea iscodirile și cercetările noastre, ne-ar mai fi înzestrat El cu darul cunoașterii? Aveți copii, doamnă?

– Doi băieți, de trei și de cinci ani.

– Când băieții dumneavoastră își pun întrebări și încearcă să înțeleagă lumea în care trăiesc, dumneavoastră îi pedepsiți?

– Nu, în niciun caz. Îi îndemn să se roage, îi duc la biserică, iar Dumnezeu le va arăta calea...

– Aceasta este problema. Vă mulțumesc, acum vă rugăm să ne lăsați puțin în pace, avem treabă.

Pe vine, în fața notebook-ului, Trurl se dezechilibrează, iar Amanda îl susține. Clapauțius vine repede lângă ei.

– Nu-mi vine să cred, spune Trurl. 98,5.

– Asta pentru că eram și eu printre ei. Ar trebui să faci măsurătoarea fără ca vreunul din noi doi... patru să spunem un cuvânt. Le face cu ochiul Amandei și lui Marisol.

Se instalează pe o bancă și rontăie covrigi, dar indicația senzorului oscilează tot între 97,5 și 98,5. Trurl întrerupe înregistrările:

– Cu ce-or fi zgomotele sau vibrațiile de aici mai inteligente decât cele din București?

– Și totuși, așa sunt, spune Marisol. Aici nu simt unda aceea de mitocănie din București... Nu-ți pot explica, dar probabil că avem și noi un sistem similar de analiză a sunetelor în creierele noastre...

– Probabil că ai dreptate, spune Clapauțius. Dar, dacă tot am ajuns aici, nu uitați că i-am promis Amandei că-i arăt marea.

Coboară tuspatru spre faleză, trec prin fața bustului lui Eminescu...

– 104... 107! strigă Trurl. Dar ce mai analizează aici? Nu avem trafic, nu prea sunt oameni care să vocifereze, nimic.

– Marea! strigă Amanda și fuge ca o leoaică tânără până pe promenadă, în fața Cazinoului. Marisol o urmează, alergând aproape la fel de grațios. Clapauțius le privește cu o expresie indescriptibilă, iar Trurl vine după ei, cu ochii pironiți pe ecranul notebook-ului.

– Clapauțius! strigă el. A trecut de 110! 112! Nici măcar în Elveția n-am văzut așa ceva.

Le urmează pe cele două femei, care au descoperit scările de lângă Cazinou și coboară pe malul mării.

– 145! 178! strigă Trurl în timp ce coboară treptele.

– Ascultă, spune Clapauțius, cum funcționează senzorul ăsta al tău? E oare posibil ca nivelul de salinitate din aer să...

– Nu! strigă Trurl. Este marea. Marea, Clapauțius, MAREA!

Așezați pe mica plajă din josul falezei, urmăresc spargerea valurilor printre pietre și stabilopozi, privind senzorul de inteligență oscilând între valori incredibile, 457 și 879, 566 și 654, 601 și 878, 632 și 699...

– Nu poți spune că se aude aici altceva decât marea, Clapauțius. Marea asta Neagră a noastră ne dă o densitate de inteligență de câteva ori mai mare decât orice aglomerație de oameni pe care am testat-o până acum.

– Ați descoperit ceva? întreabă Marisol, cu picioarele ude, ținându-și ridicate poalele halatului înflorat din Sintești.

– Marea... Marea este o ființă inteligentă. Foarte inteligentă, spune Clapauțius.

– Nu știați asta? Ai mei au știut-o dintotdeauna.

– Dacă am știut vreodată, am uitat, spune Trurl. Însă acum am dovedit acest lucru.

Amanda se apropie de Clapauțius și îl sărută îndelung.

– Acum înțelegi de ce te-am pus să-mi promiți să mergem la mare?...

– ...Plecăm de aici, spune Clapauțius. Suntem încă în mijlocul orașului. Vreau să mergem undeva unde să fim numai noi și ea. Și Ea, și Marea.

– Ay! țipă Marisol. Ești tare nebunatică, Mare!

Fusese stropită din cap până-n picioare de un val cu mult mai viguros decât toate celelalte.

– Ne aude. Ne simte, spune Amanda.

Folosind piramida zburătoare, se îndreaptă spre nord (iarăși starea de imponderabilitate... iarăși Amanda în fața lui Trurl), apoi Clapauțius decide să amerizeze lângă digul de la Năvodari.

– Avem aici un mic lac care comunică cu marea. Uitați-vă: în dreapta avem marea veritabilă, cu valurile care se sparg de stabilopozii digului. În stânga nu avem aproape deloc valuri. Iar rafinăria părăsită de vizavi nu poate interfera în nici un fel cu experimentul nostru.

Cu un pic de efort, reușesc să coboare printre stabilopozi cât pot de mult spre mare. În locul acela nu se poate spune că ar mai putea exista vreun alt sunet decât zgomotul valurilor.

– Ba da, spune Trurl, ar mai fi țipetele pescărușilor, însă zona lor de frecvență este prea îngustă.

De-a lungul unei ore, constată o inteligență („densitate de inteligență" este termenul corect, spune Trurl) apropiindu-se de valoarea 1000. Cu sau fără stolurile de pescăruși.

– De când eram mic, spune Trurl, am bănuit acest lucru. Stăteam pe plajă, lângă mama. Nu-mi dădea voie să intru în apă, să nu mă înec. Nu-mi cumpăra înghețată sau sucuri, n-avea bani. Așa că stăteam și mă gândeam dacă toate valurile astea, nici unul asemănător cu vreun altul, nu vor cumva să ne comunice ceva. Dar uite că am uitat complet senzația pe care o aveam atunci, iar acum nu mai retrăiesc acele zile și certitudinea că marea este față de noi o entitate cam la fel de complexă cum suntem noi față de organismele unicelulare.

– Pe vremea aceea știai că Marea Neagră conține mult hidrogen sulfurat? Și nu de multă vreme, numai de câteva mii de ani încoace?

– Nu știam și nici acum nu cred că are cine știe ce relevanță. Cred că apa este cea care adăpostește inteligența. Apa, pur și simplu.

– Hai mai bine să vedem ce se detectează spre extremitatea cealaltă, fără valuri. Acolo unde este, de fapt, un lac.

– Unde mergeți? strigă Amanda. Nu plecați fără noi!

– Rămâneți acolo, le strigă Clapauțius printre stabilopozi. Noi mergem de partea cealaltă a digului.

Reușesc să-și croiască drumul printre câteva mormane de cutii de conserve, recipiente din plastic și petice murdare de hârtie igienică, vestigii ale așa-numitei specii inteligente care populează uscatul.

– Calibrarea este mai dificilă acum, nivelul sonor este mai redus... murmură Trurl. Și totuși.... uite, 667... 623...

– Marea este inteligentă și atunci când nu produce valuri.

– ... Îmi tot revine povestea cu Eminescu. Omul acesta a avut câteva intuiții formidabile și a fost obsedat de marea asta – sau de mare, în general. De ce nu ne-a lăsat nimic în sensul ăsta? Și nu numai Eminescu. Au fost mulți poeți admiratori ai mării, nici unul nu ne-a lăsat vreun semn că ar fi înțeles ce dovedim noi acum...

– Poate că *n-au fost lăsați* să scrie despre așa ceva?

– Hai să plecăm, spune Clapauțius. Dacă ar fi să trag o linie, ultimele două luni ne-au adus mai multe revelații decât a avut toată omenirea timp de o sută de ani.

– Unde sunt fetele?

– Amanda! Marisol! strigă Trurl și nu primește niciun răspuns.

Văd o siluetă îndepărtată venind spre ei pe drumul dinspre țărm, călare pe o bicicletă la care are atașat un fel de cărucior.

– Să-l întrebăm pe nenea ăla care vine? Poate că le-a văzut plecând.

Nenea este cam bătrâior și are o barbă lungă.

– Stai puțin, spune Clapauțius. Nu cumva? Tu vezi ce văd și eu?

– El este, nu?

– Buchinistul de pe malul Senei.

Cutia pe care o poartă pe cărucior prins de bicicletă este verde și ferecată cu un lacăt, exact precum cutiile buchiniștilor atunci când stăpânii lor nu sunt la datorie.

– Nu are rost să ne ascundem, spune Trurl. Prezența lui, aici, are un rost. Hai să mergem să-l salutăm. Oricum, ne-a văzut.

Buchinistul s-a oprit și pare că se opintește ca să-și descarce cutia de pe căruț.

– Mergem să-l ajutăm, da? Hé, Monsieur!...

Grăbesc pasul spre el. Însă calea le este tăiată de doi bătrânei anoști, care țâșnesc cu o agilitate neobișnită dintre stabilopozi. Amândoi au chelia mascată fiind tunși extrem de scurt, au ochelari fumurii, pantaloni de stofă și pulovere fără mari pretenții (unul maro, celălalt bleumarin). Purtătorul puloverului bleumarin este mic și bondoc, celălalt cam deșirat și adus de spate.

– Bună ziua, spune bleumarinul. Dumneavoastră sunteți Marii Constructori Trurl și Clapauțius?

– Eu sunt Clapauțius, întinde mâna el.

– Iar eu sunt Trurl.

– Ne pare bine. Numele meu este Marian Coman. Iar dumnealui este colegul meu, Vlad Partenie. Suntem amândoi colonei în SIE.

– SIE... încearcă Trurl să pară politicos. Serviciul de Informații Externe, nu?

– Extrasenzoriale, spune Partenie.

– Vă putem ajuta cu ceva? întreabă Clapauțius căruia, fără să știe de ce, i se făcuse pielea de găină. Evaluează din priviri distanța care-i separă de navă.

– Nu cred, spune Coman. Poate noi vă putem ajuta pe dumnevoastră. Știm de ce sunteți aici și ce sunteți pe cale să faceți. Pentru că tot veni vorba, ce scor de IQ are Marea noastră astăzi?

A spus Marea noastră cu tonul cu care ar fi vorbit Clapauțius (sau Trurl...) de Amanda.

– 600... 800... 1 000, uneori, se bâlbâie Trurl.

– Nu-i rău, reia Coman - nu-i rău, pentru o zi în care dormitează.

– Dacă ați fi prins o furtună, ați fi înregistrat și scoruri de zece mii, spune Partenie. Iarna, în special, atunci este Ea cea mai activă.

– Din păcate, spune Coman, nu cred că veți mai avea ocazia vreodată să efectuați aceste teste. Trebuie să ne credeți pe cuvânt.

– Stați puțin, se îmbățoșează Clapauțius, nu cred că aveți dumneavoastră vreun drept să ne spuneți nouă, Marilor Constructori Clapauțius și Trurl, ce să facem și mai ales când...

– Cred că domnul Constructor are nevoie de dovezi mai palpabile, îi spune Coman lui Partenie.

– Domnul meu, i se adresează Partenie lui Trurl, aveți cumva idee unde sunt prietenele dumneavoastră acum?

– Erau pe aici... probabil, se distrează pe undeva, printre stabilopozi.

– Căutați-le, vă rog. Rămânem să vă așteptăm. Avem timp suficient.

Cam aiuriți, Clapauțius și Trurl încep să se strecoare printre stabilopozi, strigându-le pe Amanda și Marisol din când în când.

– ... Nu le găsim, se dă bătut Clapauțius după o jumătate de oră. Le-ați răpit? Ce le-ați făcut?

Coman râde aproape fără zgomot.

– Răpit... nu... S-ar putea să vă aștepte în punctul O. Acum știți drumul, mergeți și căutați-le acolo.

– Uitați ce este, spune repezit Clapauțius, facem tot ce ne cereți, dar vrem fetele înapoi!

– Atunci – spune Coman – aștept să mă întrebați ce dorim să faceți.

– Să ne oprim din măsurătorile privind inteligența mărilor și oceanelor?

– A Mării Negre, numai. În ceea ce privește celelalte mări și oceane, aveți mână liberă din partea noastră. Pentru cel puțin următorii zece mii de ani. Deocamdată, nu veți găsi nimic.

– Vreți să spuneți că inteligența marină... este numai aici? îngaimă Trurl.

– Deocamdată. Dar în curând va fi peste tot. Dacă reușește să se strecoare neobservată prin Bosfor, Dardanele, Gibraltar... Numai că semenii dumneavoastră și ai mei ar putea s-o distrugă sau s-o determine să se retragă înapoi, în adâncurile planetei.

– Bine, spune Clapauțius. Nu vom mai cerceta, nu vom publica nimic. Altceva?

– Veți pleca frumos în Statele Unite peste câteva ore, spune Coman cu un aer foarte conciliant. Ați făcut destule descoperiri cât să vă permită să trăiți liniștiți tot restul vieții. Gândiți-vă numai la aplaudac și la efectele vibrațiilor sonore asupra mulțimilor. Eu am lucrat pe vremuri cu un ilustru domn, căruia nu i-a plăcut deloc ce a pățit de la vibrațiile transmise printr-o stație de amplificare – foarte puțin performantă, de altfel.

– În țările din jurul Mării Negre n-avem nevoie de piramidele și de senzorii dumneavoastră, spune și Partenie. Poporul acesta – dar și celelalte popoare din jur – sunt atât de imbecilizate pentru că așa trebuie să meargă lucrurile. În țările astea nu se va investi niciodată suficient în cercetare, de exemplu – iar atunci când totuși acest lucru se va întâmpla, fondurile vor fi canalizate numai pentru explorarea unor domenii aride, fără vreun impact. Profesorii vor fi plătiți la salarii de mizerie, se va încuraja corupția și neseriozitatea la toate nivelurile. Se investește mult în acapararea de către clerul ortodox a întregii capacități decizionale și de consiliere. Nu avem interesul ca aici să apară vreo societate umană prea dezvoltată. Marea este foarte sensibilă la ce se întâmplă pe țărmurile ei. Este și foarte sperioasă, v-am spus, oricând se poate retrage dacă se simte amenințată de vreo altă inteligență.

– Acum înțeleg... spune Trurl, de ce nici bulgarii nu stau mai bine la capitolul inteligență, cât despre turci...

– Nici ei nu stau grozav, cunoașteți statisticile; acolo am reușit cu mișcarea islamică să-i determinăm să nu gândească prea mult. Pe ucrainieni îi domolim relativ ușor, acolo a proliferat dintotdeauna mafia, corupția, alcoolismul, oamenii ăia nu prea gândesc și cu georgienii ne descurcăm. Tot aici, în România, ne este cel mai greu. Noroc că românii care au cât de cât ceva în cap emigrează, și nu pe țărmul Mării. Toată bucățica de omenire limitrofă Mării Negre nu trebuie să ajungă prea curând la vreun stadiu mai notabil de dezvoltare. Pentru că tot veni vorba, v-ați întrebat de ce a trebuit să dispară flota comercială a României și să fie falimentate șantierele navale?

– Este un sacrificiu necesar, spune Partenie. Noi vrem să maximizăm inteligența pe planetă; când rațiuni superioare o impun, ne este permis

să menținem îm stare de obscurantism și abrutizare vreo câteva zeci de milioane de hominizi.

– Bineînțeles, spune Marian Coman, tot ce am discutat rămâne între noi. Oricum, nu v-ar crede nimeni.

– Să știți că odată ce veți ajunge în America vom fi cu ochii pe domniile voastre. Armata dumitale de oameni-în-negru, domnule Clapauțius...

– Nu mai există. I-am vândut chinezilor.

– ... Chiar dacă ar mai exista, nu poate face nimic împotriva mijloacelor de care dispunem.

– Am înțeles, murmură Trurl. Acum ne putem revedea soțiile?

Coman îi întinde mâna.

– Drum bun înapoi, dragi Constructori. Sfatul meu e să nu luați bilete la Tarom.

Patru strângeri de mână, pecetluind – își spune Trurl – una din cele mai importante înțelegeri ale secolului.

– Și încă ceva, spune Partenie. Nu intrați în vorbă cu domnul acela, cu bicicleta. Ați vorbit destul la Paris și n-aveți ce să vă mai spuneți acum.

– Probabil că ne vom reîntâlni. La revedere, spune Coman.

Cei doi bătrânei se îndepărtează agale pe dig înspre țărm; totuși, vine un moment când Trurl și Clapauțius nu mai sunt atenți la cei doi, unul uitându-se la buchinist care-și înșira cărțile pe malul mării, iar celălalt înspre stabilopozi, spre locul de unde ar fi trebuit să apară Amanda și Marisol. În momentul când Trurl se uită din nou înspre țărm, cele două siluete în pulovere maro și bleumarin nu mai sunt vizibile pe nicăieri.

– Trurl! Clapauțius! strigă Marisol. Unde v-ați ascuns?

– Am fost îngrijorate, v-am căutat peste tot, spune Amanda și se aruncă în brațele lui Clapauțius. Cât de mult te iubesc, îi spune ea, săgetându-l în inimă pe Trurl.

– Plecăm, spune Clapauțius. Se urcă tuspatru în piramida zburătoare și decolează la un unghi de 45° cu o accelerație de 1,5 g. Trurl mai apucă să zărească silueta buchinistului înmuindu-și cărțile în apa Mării.

– Trebuie să aterizăm la București, spune Clapauțius. Metacombustibilul ni se termină curând.

– Nu poți alimenta de undeva? întreabă Marisol.

– Metacombustibil nu se găsește pe Pământ. Sau s-o găsi, dar cu siguranță nu este comercializat. Sunt fragmente dintr-un monolit, pe care l-am intersectat în punctul O.

Aterizează în parcul din fața Ateneului, în mijlocul unei mulțimi cam pestrițe care le face loc respectuoasă, toți făcându-și semnul crucii. Se îndepărtează ușurel, fără a fi băgați în seamă de publicul format din personaje bine hrănite. Bărbații sunt în costume negre, cu tricouri negre sau vișinii și lanțuri groase de aur; femeile poartă toate cercei în formă de inele groase, supradimensionate, unele au și diademe din metale prețioase, fuste lungi din mătase și ciorapi închiși la culoare. Aceeași lume năvălește afară din Ateneu.

– Este un concert aici, uite afișul, spune Clapauțius.

Într-adevăr, un afiș lătăreț, în culorile fundamentale roșu, galben și albastru, evidențiază că acum are loc „Toamna de aur, spectacol excepțional".

Clapauțius citește râzând numele protagoniștilor:

– Edy Talent, Gigi Scubidu, Valentina Cioc, Răzvan Suprarealistu'...

– Nu-i nimic de râs, spune Trurl. Hai să plecăm naibii de aici.

– Uite o stație de taxiuri, spune Amanda.

Marisol și Trurl întârzie în timp ce Amanda și Clapauțius se îndreaptă spre primul taxi. Trurl și soția lui privesc la publicul pe care l-au lăsat în parc, acei domni și acele doamne care s-au strâns cu gura căscată în jurul piramidei translucide albastru-închis, abandonate în fața Ateneului iluminat cu galben. Din când în când, câte unul se încumetă să atingă cu vârful degetelor suprafața piramidei, apoi sare repede înapoi, ca și când ar fi fost electrocutat. Un altul îi ia locul, atinge și el piramida, sare înapoi și tot așa – în timp ce strigătele de încurajare a acestor temerari din partea restului mulțimii cresc în intensitate, fără ca vreun cuvânt inteligibil să poată fi dedus din aceste strigăte; din ce în ce mai mulți încep să țopăie în jurul piramidei, cu ochii spre ea, cocoșați, cu gâturile strâmbe și cu brațele atârnând.

© Depositphotos/ Luca Oleastri

coord. MAX BROCKMAN
ȘTIINȚA VIITORULUI/01

traducere din limba engleză de Vasile Mitu

Personalități din lumea științei dezvăluie progresul și cercetările făcute într-o varietate de domenii, de la neuroștiință la psihologia evoluției, de la demografie la oceanografie.

„Știința viitorului dezvăluie un secret minunat pe care noi, oamenii de știință, l-am ținut ascuns până acum: în ciuda isteriei care anunță că noua tehnologie va distruge generația următoare, câmpul științei este inundat de un val de noi talente, care-i umilesc pe seniori… În această carte găsim o comoară de idei incitante, care ne vor face să renunțăm la prejudecățile despre vârstă, sex, rasă și la clișeele prezente azi în felul în care e percepută știința."

STEVEN PINKER

coord. HENRY GEE
ANTOLOGIA VIITORULUI/02

traducere din limba engleză de Ana-Veronica Mircea, Alexandra Popescu, Magda Xenofont, Silviu Genescu, Gabriel Stoian

100 de povestiri despre viitor și cum ar putea arăta el. Arthur C. Clarke, Frederik Pohl, Cory Doctorow, Greg Bear, Vernor Vinge, Rudy Rucker și mulți alții își imaginează lumile care vor veni.

100 de texte pline de idei – ficțiuni, articole de presă sau mici studii științifice – au fost alese din paginile cunoscutei reviste de știință *Nature* și strânse într-un volum care a fascinat milioane de cititori.

100 de speculații într-o antologie în care abordarea literară coabitează cu cea științifică, creând perspective halucinante asupra viitorului.

În curând:

Vladimir Pištalo, *Tesla, portret între măști*

1/2013/CPSFA02/serie nouă

Allen M. Steele
ÎMPĂRATUL DE PE MARTE

„Asta făcuse Jeff tot timpul: transcrisese conținutul discului Phoenix, cuvânt cu cuvânt. Pentru că știa, în ciuda nebuniei lui, că nu avea să rămână pe Marte pentru totdeauna și dorea să lase ceva în urma sa. O bibliotecă, pentru ca toți ceilalți să se poată bucura de poveștile care-l ajutaseră să treacă prin perioada lui întunecată.

Biblioteca se află încă aici. De fapt, am îmbunătățit-o într-o oarecare măsură. [...] Am adăugat multe cărți bibliotecii; de fiecare dată când o navă vine de pe Pământ, aduce cu ea alte volume, pe care le alăturăm colecției noastre. A devenit unul dintre locurile preferate de relaxare de pe Arsia. Aproape întotdeauna e cineva înăuntru, așezat pe un scaun, cu un roman sau cu o povestire pe genunchi."

Tudor Ciocârlie
MARTE, MAREA IUBIRE A SF-ului

De la memă până la un simplu satelit al Pământului • Schiaparelli, Lowell – omul descoperă că nu mai este singur • Între invazii și meditații sociale • John Carter poartă cititorul în aventuri fabuloase • Toți se raportează la Burroughs • Cei Trei Mari decid să schimbe SF-ul • Literatura încearcă să atragă știința și tehnologia

cpsfa.ro
anticipatia.com

ISSN 1220-8620
00002
9 771220 862006